

filos

οφική λίθος

Τ.181 - ΕΤΟΣ 41' - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΟΙ ΠΥΛΕΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ;

- Τι χαρακτηρίζει ένα Μεσαίωνα
- Τι να περιμένουμε στο μέλλον
- Δημιουργική καταστροφή
- Προφητική λογοτεχνία

φιλοσοφική λίθος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έκδοση του περιοδικού *φιλοσοφική λίθος* είναι αποτέλεσμα μη αμειβόμενης εργασίας. Αποτελεί μία εθελοντική προσφορά τόσο από πλευράς αρθρογράφων όσο και των υπολοίπων συνεργατών σε τεχνικά θέματα. Τα άρθρα που δημοσιεύονται είναι προϊόν έρευνας στους χώρους της επιστήμης, της τέχνης, της φιλοσοφίας και της μεταφυσικής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΑΓ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ 29,
ΑΘΗΝΑ 11361
Τηλ. 210 8810830

Πληροφορίες:
www.nea-acropoli.gr

ΕΤΟΣ 41°, ΤΕΥΧΟΣ 181
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Εκδότης

Ομάδα Ε. Ν. Α.

Διεύθυνση Σύνταξης

Κ. Φραντζικινάκης

Υπεύθυνος Ύλης

Π. Βεκρής

Ατελιέ

Π. Βεκρής, Δ. Γακηλάζος

Στοιχειοθεσία - Διόρθωση

Π. Μιχάλογλου, Α. Αλικάκου

Δημ. Σχέσεις - Διακίνηση

Π. Βεκρής

Μεταφράσεις

Ι. Αληζιώτη, Β. Αληζιώτη

Συνεργάτες

Σ. Παττακός, Σ. Κουκουβής, Ν. Τύμη, Π. Βεκρής,
Λ. Αλεξανδράκη, Β. Γεωργιοπούλου, Γ. Βούλγαρης
Χ. Κληματσίδας, Κ. Δαϊκίδου, Α. Χατζημπαλάση
Έ. Μιλοβάνοβα, Δ. Γακηλάζος, Ι. Σταυρουλάκης,
Ν. Κομπογιάννης, Μ. Κατίνας, Φ. Ζαχαριάδης, Γ.
Πίτσικας, Ο. Παππάς

περιεχόμενα

3. Από τον εκδότη

4. Ποια στοιχεία χαρακτηρίζουν έναν μεσαίωνα

12. 1984: Μια προφητεία για την ήττα του ανθρώπου

15. Μια προφητεία για μια εποχή που ζούμε: Φαρενάιτ 451

18. Η εποχή του Υδροχόου

20. Θαυμαστός Καινούριος Κόσμος

28. Ο μύθος της σπηλιάς του Πλάτωνα

33. Τι να κάνουμε μπροστά σε έναν μεσαίωνα που έρχεται;

36. Τι να περιμένουμε στις επόμενες δεκαετίες;

42. Χαρακτηριστικά του Αναγεννησιακού και
του Μεσαιωνικού Ανθρώπου

44. Οι μεσαίωνες ως εποχές δημιουργικής καταστροφής

46. Εξανθρωπίζοντας τον πολιτισμό μας

50. Στο επόμενο τεύχος

Στις πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα, στην ανθρωπότητα ακόμα κυριαρχεί ένας υλιστικός και στενά εγωκεντρικός τεχνολογικός πολιτισμός που γεννήθηκε στη Δύση και έχει εξαπλωθεί σε όλες τις ηπείρους. Τα μηνύματα για το μέλλον αυτό του πολιτισμού είναι δυσοίωνα. Κάποιοι ιστορικοί και κοινωνιολόγοι βλέπουν μόνο ένα ορατό μέλλον σε αυτόν: την οριστική του κατάρρευση. Τα σημάδια μιλούν από μόνα τους:

Ο πληθυσμός των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών θα αυξηθεί από 800 εκατομμύρια σήμερα σε 1,7 δισεκατομμύρια το 2050. Από την άλλη ο πλυθυσμός των βιομηχανοποιημένων χωρών θα συρρικνωθεί. Στις φτωχές χώρες, οι ανάγκες οικονομικής επιβίωσης καταστρέφουν την παραδοσιακή οικογένεια, αφού οι γυναίκες αναγκάζονται να αφήσουν τα σπίτια τους σε αναζήτηση εργασίας και όλο και περισσότερα παιδιά ζητιανεύουν ή δουλεύουν για ψίχουλα σε εργοστάσια ή ορυχεία.

Αλλά και στις πλούσιες χώρες οι κοινωνικές δομές καταρρέουν: Στις ΗΠΑ οι πρώτοι γάμοι που οδηγούν σε διαζύγιο είναι 50% και το 40% των παιδιών μεγαλώνουν σε μονογονεϊκές οικογένειες για ένα μέρος των παιδικών τους χρόνων.

Αν δεν αλλάξει κάτι, μέχρι τα μέσα αυτού του αιώνα περίπου το 90% του παγκόσμιου πληθυσμού θα ζει στις φτωχές χώρες, με τα ίδια κράτη να είναι φτωχά.

Ήδη σήμερα το ένα τρίτο του πληθυσμού περίπου δεν έχει πρόσβαση σε επαρκές νερό και μέχρι το 2030 τα δύο τρίτα του πληθυσμού θα ζουν σε συνθήκες ακραίας λειψυδρίας.

Οι κλιματικές αλλαγές ήδη έχουν φτάσει σε μη αναστρέψιμο σημείο.

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πολλά ακόμη παραδείγματα σαν ενδείξεις ότι ο νέος μεσαίωνας είναι ήδη εδώ. Έχουμε φτάσει σε μια ιστορική διακλάδωση και αν και βρισκόμαστε τώρα σε μια καθοδική διαδρομή, καθώς βυθιζόμαστε όλο και πιο βαθιά στον μεσαίωνα ή στο «σπήλαιο» του πλατωνικού μύθου, μπορούμε επίσης να μπούμε σε μια ανοδική διαδρομή προς ένα νέο όραμα. Μια νέα αναγέννηση ίσως μας περιμένει στο τέλος του τούνελ. Για να γίνει αυτό τρεις λέξεις αρκούν: ένωση, επικοινωνία και συνειδητότητα. Πρέπει πρώτα απ' όλα να επικοινωνούμε με τον εαυτό μας, φροντίζοντας και καλλιεργώντας την ψυχή και το πνεύμα μας. Ένα νέο είδος ηθικής και συμπεριφοράς είναι ανάγκη να υπάρξει. Όχι με επαναστάσεις που ξεκινάμε με θεωρίες και έννοιες, και τελικά καταλήγουν άχρηστες, αλλά με έναν ριζικό μετασχηματισμό της νοοτροπίας του ατόμου.

Χρειαζόμαστε ένα νέο όραμα για τον εαυτό μας, για τον κόσμο και για την θέση μας και τον ρόλο μας μέσα στον κόσμο. Χρειαζόμαστε μια αλλαγή. Εδώ και αιώνες αυτή η αλλαγή ήταν υλιστική και τεχνολογική. Αυτό που χρειαζόμαστε, ωστόσο, είναι μια πολύ πιο θεμελιώδης αλλαγή, μια εσωτερική μεταμόρφωση. Αν πρέπει να γίνουμε "η αλλαγή που θέλουμε να δούμε στον κόσμο" τότε πρέπει να πραγματοποιήσουμε μια εσωτερική μεταμόρφωση, μια εσωτερική αναγέννηση. Όποιος έχει μελετήσει βαθιά τους εσωτερικούς κινητήρες της ιστορίας μπορεί να ανακαλύψει ότι μέσα στους πιο σκοτεινούς καιρούς, τότε ήταν που κυοφορούνταν οι πιο λαμπρές αναγεννήσεις. Το παρελθόν μας έχει διδάξει ότι όσο υπάρχουν άνθρωποι που εμπνέονται από το Δίκαιο, το Καλό, το Όμορφο και το Αληθινό, καμία εποχή δε μπορεί να χαρακτηριστεί σαν η τελική πτώση του ανθρώπου. Είναι απλά όπως το λέει η λέξη: μεσαίωνας, ένας αιώνας ανάμεσα σε αναγεννήσεις.

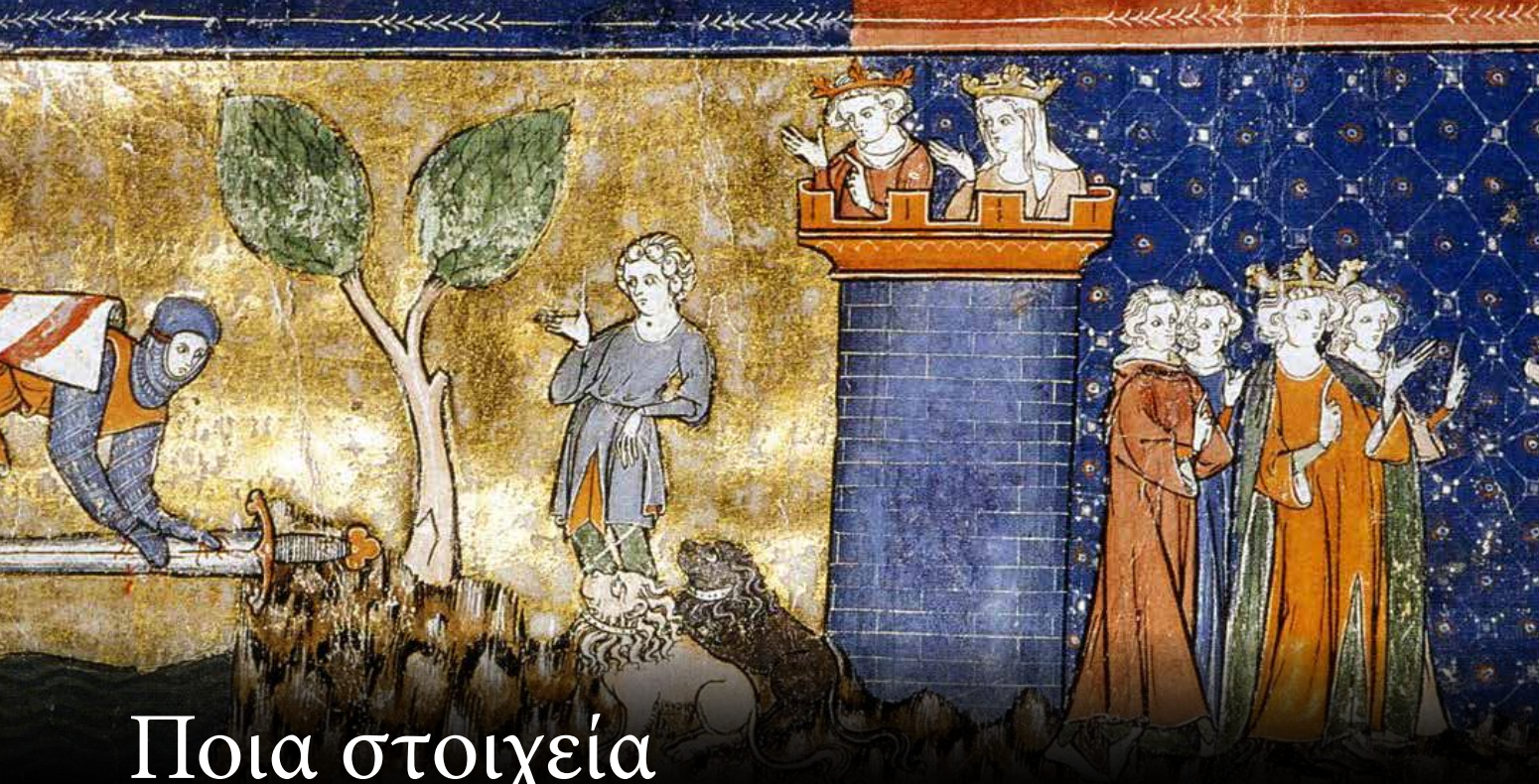

editorial

Μετά από 40
συνεχόμενα
χρόνια έκδοσης
του περιοδικού
Νέα Ακρόπολη
συνεχίζουμε να
αναζητούμε τη
φιλοσοφική λίθο...

Όλα τα παραπάνω
δεν αποτελούν
πλέον για μας
διανοητικές
αλήθειες, αλλά
έναν τρόπο ζωής,
που βελτιώνει
καθημερινά τον
εαυτό μας και τον
κόσμο.

Το αλχημικό έργο
βρίσκεται σε
εξέλιξη...

Ποια στοιχεία χαρακτηρίζουν έναν μεσαίωνα

Αποσπάσματα από το βιβλίο
"Μπαίνουμε σε ένα Νέο Μεσαίωνα",
εκδόσεις Νέα Ακρόπολη, 2008

Αδυναμία κεντρικής εξουσίας και ενδυνάμωση αρκετών παραπλεύρων κέντρων εξουσίας (τύπου φεουδαρχιών)

Σε μια προηγμένη κοινωνία υπάρχουν πολλοί και ισχυροί θεσμοί. Όταν η κοινωνία εξαντλήσει τη ζωτική της δύναμη, αυτοί οι θεσμοί τείνουν να αυτο-προστατεύονται και να αυτο-διαϊωνίζονται. Το κύριο χαρακτηριστικό τους στη φάση αυτή είναι η αντίσταση στην αλλαγή. Οι γραφειοκρατίες που κινούν τα νήματα αυτών των θεσμών, παγιώνονται και έχουν μόνο την αντίληψη του δικού τους συμφέροντος αρνούμενες να δουν το συμφέρον του συνόλου.

Το παράδοξο είναι ότι αυτό που φέρνει την έλλειψη προσαρμοστικότητας στους θεσμούς, είναι το ίδιο ακριβώς μ' αυτό που οδήγησε τον πολιτισμό στην ακμή του. Κι αυτό είναι η πολιτική ισχύς.

Πώς; Ας το δούμε.

Σε μία οργανωμένη κοινωνία, αυτά που εγγυώνται την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη είναι ο νόμος και η τάξη. Όσο πιο πολύπλοκη γίνεται μία κοινωνία, τόσο περισσότερο αναγκαία είναι η πολιτική ισχύς. Αυτή κάνει τις κυβερνήσεις να

μπορούν να διοικούν γρήγορα και αποτελεσματικά, να θέτουν κανονισμούς στο εμπόριο και να στηρίζουν τις επιστήμες, τις θρησκείες και τις τέχνες.

Για παράδειγμα, η δυναστεία Ch'in, η οποία πρώτη ενοποίησε την Κίνα, ενδιαφερόταν ακόμα και για τις διαστάσεις των αρμάτων. Μια τέτοια θεσμοθέτηση κανόνων είναι βολική για τους εμπόρους και για την προστασία του κοινού συμφέροντος. Ενθαρρύνει την εμπιστοσύνη και έτσι βοηθάει το εμπόριο. Το πρόβλημα είναι όμως ότι αυτοί οι κανόνες μπορεί να γίνουν απλά συνήθειες, οι οποίες εμποδίζουν την αλλαγή και την προσαρμογή σε νέες ανάγκες. Οι εξουσίες γίνονται καταναγκαστικές και κυριαρχικές, η ποικιλία και η διαφοροποίηση αντιμετωπίζονται ως κατάρρα, η πρωτότυπη σκέψη καταπιέζεται.

Όταν οι εξουσίες γυρνούν την πλάτη τους στους νεωτερισμούς, την εφευρετικότητα και την πρωτοπορία, η ανανέωση και η εξέλιξη της κοινωνίας γίνονται δυσκολότερες. Η Κινέζικη δυναστεία Ming που ήρθε στην εξουσία το 14ο αιώνα, ήταν εχθρική σε όλες τις μηχανικές επινοήσεις και αντίθετη στη διάδοσή τους. Ένας αυτοκράτορας κατέστρεψε

ένα αστρονομικό ρολόι, το οποίο είχε κατασκευαστεί το 1090 μ.Χ. Η πρώτη περίοδος της δυναστείας είδε τη φιλόδοξη προσπάθεια των Κινέζων στην εμπορική ναυτιλία. Τα κινέζικα πλοία επισκέφθηκαν τη Μέκκα και έφεραν στην Κίνα καμηλοπαρδάλεις από την ανατολική Αφρική. Υπάρχουν ενδείξεις ότι ίσως είχαν ανακαλύψει και την Αμερική πριν από τον Κολόμβο. Όμως το 1430, ο αυτοκράτορας απαγόρευσε κάθε περαιτέρω ταξίδι και απέκλεισε το υπερπόντιο εμπόριο δηλώνοντας ότι είναι ασήμαντο. Η διαταγή του έκανε τη φιλόδοξη προσπάθεια της Κίνας να εξαφανιστεί. Με αυτόν τον τρόπο, η Κίνα άφησε στους Ευρωπαίους ανοιχτό το πεδίο για τις μελλοντικές ναυτικές τους επιτυχίες.

Παρόμοιες τακτικές πολιτικής αγκύλωσης βλέπουμε σε όλες τις εποχές και σε όλους τους πολιτισμούς. Όπου η πολιτική εξουσία είναι ισχυρή και καταπιεστική, καταστρέφει τις ρίζες, οι οποίες θα ανανέωναν τις κοινωνίες που υποτίθεται ότι υπηρετεί.

Είναι γεγονός ότι οι θεσμικές γραφειοκρατίες φοβούνται τις αλλαγές και δεν τις θέλουν. Το πρόβλημα δεν είναι ότι πρέπει να πειστούν, γιατί αυτό θα ήταν δύσκολο. Το πραγματικό πρόβλημα είναι όταν δεν συναντούν αντιστάσεις, με αποτέλεσμα να μπορούν να επιβάλλουν εύκολα τη θέλησή τους σ' αυτά τα τμήματα των κοινωνιών τα οποία μπορούν να ανανεώσουν τον πολιτισμό. Και αυτό συμβαίνει δυστυχώς σε κοινωνίες επιτυχημένες και πολιτικά ολοκληρωμένες.

Για παράδειγμα, ο Πάπας απαγόρευσε το εμπόριο με τους μουσουλμάνους, όπως έκαναν οι Κινέζοι και οι Γιαπωνέζοι με την απαγόρευση της εμπορικής ναυτιλίας τους. Όμως, ο Πάπας δεν κατάφερε να περάσει τη θέλησή του, γιατί απλά η κοινωνία και οι οικονομικές δυνάμεις τον αγνόησαν αντιλαμβανόμενοι τον παραλογισμό της απόφασης. Παρόμοιο φαινόμενο είχαμε και με τη διάδοση της τυπογραφίας. Στην Ευρώπη, αν και οι πολιτικές και θρησκευτικές εξουσίες φοβισμένες για το μέλλον τους προσπάθησαν να σταματήσουν την εκτύπωση βιβλίων με κοσμικό περιεχόμενο, δεν το κατάφεραν, επειδή δεν είχαν την απαραίτητη ισχύ. Έτσι, η καλλιτεχνική, επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος ήταν ραγδαίες, αφού επωφελήθηκαν από αυτήν την εφεύρεση. Αντίθετα, οι Οθωμανοί αυτοκράτορες έχοντας μεγαλύτερη πολιτική ισχύ στο κράτος τους κατάφεραν να απαγορεύσουν την τυπογραφία για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Αυτό που πέτυχαν όμως ήταν να κρατήσουν

τις κοινωνίες τους αμόρφωτες και οπισθοδρομικές και έτσι σταδιακά να υπονομεύσουν την αυτοκρατορία τους από τη γρήγορα αναπτυσσόμενη τεχνολογικά και κοινωνικά Ευρώπη.

Συχνοί πόλεμοι. Στρατιωτική αδυναμία

Κάτι που είναι ελάχιστα γνωστό είναι ότι η Ρώμη, πριν πέσει από τους Γερμανούς, είχε ήδη πολλούς Γερμανούς μέσα στη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, οι οποίοι εργάζονταν εκεί και χρησιμοποιούνταν και στο στρατό ως μισθοφόροι. Έτσι, η πτώση της Ρώμης οφείλεται και σε ένα βαθμό από τη σταδιακή και αργή διάβρωσή της από ξένα ως προς αυτήν στοιχεία. Όπως έχει ειπωθεί χαρακτηριστικά, το πραγματικό πρόβλημα δεν ήταν οι βάρβαροι προ των πυλών αλλά οι βάρβαροι μέσα στην πόλη.

Οι Γερμανοί είχαν στρατολογηθεί σε τέτοιο μεγάλο αριθμό στο ρωμαϊκό στρατό, που πραγματικά τον είχαν κυριαρχήσει. Κατά τη διάρκεια της ύστερης αυτοκρατορίας ακόμα και ο Πραιτωριανός φρουρός, ο εκλεκτός σωματοφύλακας του αυτοκράτορα, ήταν ελεγχόμενος από τους Γερμανούς. Στην ουσία και κάποιοι αυτοκράτορες-μαριονέτες κυβερνούσαν, ή αποχωρούσαν κάτω από την επιρροή των Γερμανών. Ακόμα και οι ρωμαϊκοί αυτοκρατορικοί αετοί των λεγεώνων είχαν αντικατασταθεί από εμβλήματα των Βαρβάρων. Δεν αποτελεί τότε έκπληξη ότι η Ρώμη είχε χάσει τελείως την ικανότητά της να αντισταθεί παραπέρα στις βαρβαρικές επιδρομές.

Γενικά, οι πολιτισμοί καταστρέφονται από ξενικές εισβολές ή από φυσικές καταστροφές μόνο, όταν και οι ίδιοι είναι ήδη προδιατεθειμένοι να αποτύχουν. Πολλοί ιστορικοί, χωρίς να υποτιμούν το εγχείρημα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, υποστηρίζουν ότι και η ίδια η αυτοκρατορία της Περσίας ήταν ήδη εσωτερικά διαλυμένη και διεφθαρμένη. Εάν τελικά αποδειχθεί ότι ο πολιτισμός Χαράππα καταστράφηκε από εισβολέα, θα ήταν αναμενόμενο, επειδή τα ευρήματά μας δείχνουν ότι αυτός ο πολιτισμός ήταν ένα βήμα πριν την κατάρρευση. Οι Αζτέκοι έχασαν από τους Ισπανούς εξαιτίας του ότι η αυτοκρατορία τους είχε υποσκαφθεί από τις

εσωτερικές πολιτικές και θρησκευτικές συγκρούσεις λόγω της αυξανόμενης απληστίας. Η αυτοκρατορία των Ίνκας έχασε από τους Ευρωπαίους και εξαιτίας της δεδομένης κατάπτωσής της. Ο εμφύλιος πόλεμος που έγινε, για να διατηρηθούν τα προνόμια των ευγενών και προηγήθηκε του ερχομού του Pizarro, απέδειξε τους υπάρχοντες σημαντικούς διχασμούς της κοινωνίας των Ίνκας. Πέραν όλων αυτών, η αυτοκρατορία των Ίνκας είχε μεγαλώσει πολύ και η επικοινωνία μεταξύ των μερών της είχε καταντήσει προβληματική, πράγμα που ενέτεινε τη διάσπαση της κοινωνίας. Αυτήν την άρρωστη κατάσταση βρήκε ο Pizarro και γι αυτό μπορούσε να περιφέρεται σε όλη τη χώρα χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα, κάτι που θα ήταν αδύνατο να συμβεί στο παρελθόν, όταν οι Ίνκας ήταν σε ακμή.

Μείωση και γήρανση του πληθυσμού, ως στοιχεία του Μεσαίωνα

Όταν μια κοινωνία είναι σε ανοδική πορεία ευημερίας και πολιτισμού, δείχνει να αυξάνεται σε πληθυσμό. Αντίθετα, μια κοινωνία σε παρακμή γερνάει και μειώνεται. Μετά την εποχή του αυτοκράτορα Αυγούστου, η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία άρχισε να χάνει το δυναμισμό της. Ταυτόχρονα, ο πληθυσμός της Ιταλικής χερσονήσου σταμάτησε να αυξάνεται και μετά το 200 μ.Χ. άρχισε πραγματικά να μειώνεται. Ένα άλλο παράδειγμα

βρίσκουμε στην Ιαπωνία μεταξύ του 17ου και των μέσων του 19ου αιώνα. Σε αυτήν την περίοδο, η Ιαπωνία ήταν πλήρως απομονωμένη, στάσιμη και λιμνασμένη, τόσο σε ανάπτυξη όσο και σε πληθυσμό. Μετά την αποκατάσταση Meiji όμως, άρχισε να αναπτύσσεται ραγδαία. Το ίδιο αυξήθηκε και ο πληθυσμός της. Ο πληθυσμός της Κίνας σταμάτησε να αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια των τελευταίων αιώνων της αυτοκρατορίας Han. Μετά την πτώση της αυτοκρατορίας Sung (221 μ.Χ.), λίμνασε μέχρι την άφιξη της αυτοκρατορίας Sung, γύρω στο 1000 μ.Χ., όπου άρχισε πάλι να αναπτύσσεται μαζί με την ακμή της αυτοκρατορίας. Και ο ίδιος ο αιγυπτιακός πληθυσμός συρρικνώθηκε κατά τη διάρκεια της τελευταίας φαραωνικής περιόδου.

Η στασιμότητα του πληθυσμού συντελείται πριν από την παρακμή του πολιτισμού. Είναι χαρακτηριστικό των κοινωνιών που έχουν πραγματώσει το δυναμικό τους. Μπορεί να φαίνονται πλούσιες και αυτάρκεις, αλλά ήδη η πρόοδός τους έχει ανασταλεί. Ένας λιμνασμένος πληθυσμός είναι συγχρόνως και γερασμένος, αφού οι οικογένειες έχουν λιγότερα παιδιά και υπάρχει μεγάλη αναλογία ηλικιωμένων μέσα σ' αυτόν.

Οι οικονομικοί μετανάστες. Οι λύσεις και τα προβλήματα

Αν μια οικονομικά αναπτυγμένη κοινωνία έχει ένα στάσιμο και γερασμένο πληθυσμό, μπορεί να εκμεταλλευτεί το φαινόμενο της οικονομικής μετανάστευσης κι έτσι να έχει φθινό εργατικό δυναμικό από άλλες χώρες λιγότερο αναπτυσσόμενες.

Σ' ένα αρχαίο αιγυπτιακό κείμενο, που χρονολογείται από την εποχή της κατάρρευσης του Αρχαίου Βασιλείου και ονομάζεται «Admonitions of Ipuwer», διαβάζουμε ότι την εποχή εκείνη είχαν έρθει τόσοι ξένοι εργάτες, που φαίνονταν περισσότεροι από τους Αιγυπτίους.

Η Ρώμη δέχτηκε ένα μεγάλο αριθμό ξένων εργατών και μισθοφόρων από όλη την αυτοκρατορία και ειδικότερα Γερμανούς. Γνωρίζουμε ότι σε τέτοιες περιπτώσεις δύο πράγματα μπορούν να συμβούν. Ή οι μετανάστες θα ανανεώσουν με τη ζωτικότητα τους τον πληθυσμό, ή θα γεμίσουν το κενό της δύναμης και θα επιβληθούν πάνω στον πολιτισμό που τους υποδέχεται. Αυτό συνέβη, όπως γνωρίζουμε, με τους Γερμανούς στη Ρώμη.

Αύξηση της «ψαλίδας» μεταξύ πλουσίων και φτωχών

Σε μια μεσαιωνική εποχή αυξάνεται και η «ψαλίδα» μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Στην ύστερη κλασική Ελλάδα, η πλειονότητα των ελεύθερων πολιτών τα έφερνε πολύ δύσκολα πέρα, ενώ οι πλούσιοι έχτιζαν όλο και πιο πολυτελείς βίλες. Με παρόμοιο τρόπο, η Αθήνα συνέχιζε να είναι ακόμα ακμαία, αλλά ο υπόλοιπος Ελληνιστικός κόσμος έπεφτε σταδιακά σε μια ακραία φτώχεια.

Το ίδιο συνέβη και στην παρακμάζουσα Ρώμη. Εκείνοι που ήδη είχαν δύναμη και πλούτη τα χρησιμοποιούσαν, για να εκμεταλλεύονται τους μη προνομιούχους. Τα καθημερινά σκεύη και αντικείμενα χρήσης των μαζών γίνονταν συνεχώς πιο φτηνά και δύσχρηστα, ενώ η πολυτέλεια των πλουσίων γινόταν όλο και πιο επιδεικτική και μεγαλοπρεπής.

Ατομικισμός και ωφελιμισμός

Μια ανερχόμενη κοινωνία θέτει υψηλά στάνταρ στη συμπεριφορά, στους στόχους και σ' αυτά που παράγει. Καθώς κινείται προς την παρακμή της, τα στάνταρ υποβαθμίζονται και κάνει έκπτωση στις αξίες της. Η κοινωνία ενδιαφέρεται πλέον για την ατομική ευτυχία του κάθε μέλους της. Αυτό το ενδιαφέρον γίνεται τόσο σημαντικό, ώστε χάνεται ο

ομαδικός στόχος, η τάση του ατόμου να θέσει τα προσωπικά του ενδιαφέροντα κάτω από το κοινό καλό. Έτσι ο ατομισμός γίνεται αυτοσκοπός.

Μερικά από τα πιο συνήθη φαινόμενα που υποδεικνύουν ότι ένας πολιτισμός εισέρχεται σ' ένα μεσαιώνα, είναι και οι αυξημένες τάσεις για ιδιώτευση, ατομικισμό και ωφελιμισμό. Στην Αίγυπτο, σε μια εποχή παρακμής, στο Αρχαίο Βασίλειο, ένας συγγραφέας παραπονιόταν ότι οι ανθρώπινες καρδιές είχαν σκληρύνει.

Η αλλαγή έγινε βαθμιαία, αλλά ήταν φανερή στην κάμψη των αξιών. Η προσωπική προσπάθεια υποχώρησε μπροστά στην κληρονομημένη κατάσταση. Η αρετή υπήρχε μόλις, για να μη γίνεται κατάχρηση εξουσίας. Η φιλανθρωπία μετατράπηκε σε μια προσποιητή πατριαρχική προστασία. Η αγάπη εκφραζόταν με φόβο. Ο Φαραώ δεν ήταν πια ένας εκπρόσωπος του Θεού και της Μάατ, της θεάς της Τάξης, της Αλήθειας και της Δικαιοσύνης, αλλά ένας ακόμα ευγενής. Η θρησκευτική λατρεία έγινε τυπική και κενή.

Στο τέλος της Αρχαίας Αυτοκρατορίας, υπήρχαν γραπτά που διηγούνταν τις δραματικές καταστάσεις μέσα στις οποίες κλήθηκαν οι άνθρωποι να ζήσουν τότε. Τα έργα εκείνα είναι γνωστά σ' εμάς σήμερα μέσα από ντοκουμέντα της Νέας Αυτοκρατορίας, τα οποία με τη σειρά τους είναι αντίγραφα κειμένων της 12ης Δυναστείας.

Στις συμβουλές του ιερέα Νεφέρτι διαβάζουμε: «...Βλέπω αυτή τη χώρα βυθισμένη στη θλίψη και στον πόνο. Συμβαίνει τώρα αυτό που ποτέ δεν είχε συμβεί. Παίρνουν τα όπλα, για να

πολεμήσουν, γιατί η χώρα ζει στην αταξία. Κατασκευάζονται χάλκινα κοντάρια, για να ζητιανέψουν το ψωμί με αίμα. Γελάνε με βρόμικο αέρα. Στις κηδείες δεν κλαίει κανείς... Ο ένας δολοφονεί τον άλλον. Σου δείχνω το γιο που έγινε εχθρός, τον αδελφό που έγινε αντίπαλος. Ένας άνθρωπος σκοτώνει τον πατέρα του... Το μίσος βασιλεύει μέσα στους ανθρώπους των πόλεων... Τα λόγια είναι σαν φωτιά για την καρδιά και δεν βαστιούνται πια αυτά που λένε μερικά στόματα... Η χώρα έχει περιοριστεί -και όμως, οι αρχηγοί της είναι όλο και πιο πολυάριθμοι... Ο Ήλιος κρύβεται από τους ανθρώπους...»

Παρόμοιες ιδέες βρίσκουμε σ' ένα όμορφο λογοτεχνικό απόσπασμα, το οποίο ονομάζεται «Διάλογοι ενός απελπισμένου με την Ψυχή του»:

«Σε ποιον να μιλήσω σήμερα; Οι καρδιές είναι βίαιες, ο καθένας αρπάζει το αγαθό από τον αδελφό του. Σε ποιον να μιλήσω σήμερα; Ο άνθρωπος που σε κάνει να θυμώνεις με την κακία του, γίνεται συμπαθητικός σε όλο τον κόσμο, όσο αποκρουστική και να είναι η ατιμία του. Σε ποιον να μιλήσω σήμερα; Ο αλήτης μετατράπηκε σε άνθρωπο εμπιστοσύνης. Ο αδελφός με τον οποίο ζούσα, έγινε εχθρός... Σε ποιον να μιλήσω σήμερα; Το κακό που πληγώνει αυτή τη χώρα δεν έχει σταματημό...»

Αυτές οι πονεμένες εκφράσεις, οι οποίες θα ταίριαζαν και στην εποχή μας, μας αφήνουν ένα θετικό υπαινιγμό: αν αναγνωρίζουμε το Κακό, τότε είναι δυνατόν να το καταπολεμήσουμε, ώστε να επιστρέψει το Καλό. Αν σε κάποιες εποχές η Αίγυπτος κατάφερε να αναστηλωθεί μέσα από τις στάχτες της, όπως το πτηνό Μπεν-Μπεν, τότε αρμόζει και στη σημερινή ανθρωπότητα να κατορθώσει το ίδιο θαύμα στηριζόμενη στην κληρονομιά που της κληροδότησαν όλοι οι σοφοί, οι οποίοι προηγήθηκαν.

Στο μεσαιώνα της κλασικής Ελλάδας, οι Έλληνες της μετακλασικής του εποχής, τον 4ο αιώνα π.Χ. ενδιαφέρονταν περισσότερο για τις δικές τους ατομικές υποθέσεις παρά για τις ανάγκες της Πολιτείας. Έβλεπαν την πόλη περισσότερο ως μια πηγή προνομίων παρά σαν κάτι που τους ζητούσε νομιμότητα και αφοσίωση. Υπήρχε μια αίσθηση ότι η υπευθυνότητα είναι μονής ροής, από την Πολιτεία προς τα άτομα.

Το ίδιο και στη Ρώμη. Οι συγκλητικοί της ύστερης Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας παρέμεναν έξω από τη δημόσια ζωή

έχοντας κοιμίσει σχεδόν τελείως την αίσθηση του πολιτικού τους καθήκοντος. Πολλοί από αυτούς δεν διατηρούσαν γραφείο, αλλά προτιμούσαν να παραμένουν στο σπίτι και ν' απολαμβάνουν τα αγαθά τους με την άνεσή τους. Ακόμη κι όταν οι Βάρβαροι εισέβαλαν στη Ρώμη, οι Ρωμαίοι ενδιαφέρθηκαν μόνο για τα ατομικά τους θέματα. Ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων αποχωρούσε από την κοινωνία και όλοι μαζί γίνονταν αναχωρητές.

Καλοζωία

Οι ανεπτυγμένες κοινωνίες ζουν καλά, είναι πλούσιες και γεύονται την πολυτέλεια. Οι κοινοί πολίτες ζουν μια ζωή που θα τη ζήλευαν οι γονείς τους. Το αιγυπτιακό κείμενο «Admonitions of Ipuwer», στο τέλος του Αρχαίου Βασιλείου, μας πληροφορεί ότι οι άποροι είχαν στην κατοχή τους καλά πράγματα και αυτός που παλιά κοιμόταν στο πάτωμα τώρα κοιμόταν σε κρεβάτι. Οι πλούσιοι πολίτες της κλασικής Αθήνας έπεφταν σε μια κακόγουστη και επιδεικτική κατανάλωση και έχτιζαν βίλες, τις οποίες δεν θα μπορούσαν να φανταστούν οι πρόγονοί τους. Τον 1ο αιώνα μ.Χ., ο Σενέκας βλέποντας ένα σκοτεινό και απλό δωμάτιο λουτρού, το οποίο ανήκε στον Σκιπίωνα, τον καταστροφέα της Καρθαγίνης πριν 200 χρόνια, σχολίαζε: «Ποιος θα τολμούσε σήμερα να κάνει μπάνιο εδώ μέσα; (...) Θεωρούμε τους εαυτούς μας φτωχούς, εάν οι τοίχοι δεν είναι λαμπεροί με μεγάλους και πανάκριβους κυκλικούς καθρέπτες, εάν τα Αλεξανδρινά μας μάρμαρα δεν είναι διακοσμημένα με μάρμαρα της Νουβίας κι εάν το νερό δεν πηγάει από ασημένιες βρύσες (...)»

Ασφαλώς, δεν είναι κακό να ζεις καλά. Αλλά, το επικίνδυνο είναι να εθιστεί η κοινωνία να ζει πάνω από το όριο των δυνατοτήτων της. Πιστεύεται ότι ο Ξέρξης γκρέμισε την αυτοκρατορία του με την αχόρταγη σπατάλη του. Στην Κίνα, το 17ο αιώνα, οι αριστοκράτες δημιούργησαν ισχυρά κρατίδια, τα οποία οδήγησαν τους αγρότες μακριά από τη γη. Αγνοούσαν μάλλον το γεγονός ότι όλος ο πλούτος τους είχε τη βάση του στην παραγωγή της γης και ότι μόνο οι αγρότες και οι χωρικοί μπορούσαν να τα καταφέρουν. Στο κείμενο «Admonitions of Ipuwer» εκφράζεται το παράπονο για το γεγονός ότι οι τεχνίτες δεν ενδιαφέρονταν να κοπιάσουν. Οι Ρωμαίοι κατηγορούσαν τους Έλληνες για την παρακμή και τη μαλθακότητά τους, αλλά στην Ύστερη Ρώμη χτίστηκαν έντεκα πλούσια δημόσια

λουτρά, τα οποία δεν χρησιμοποιούνταν μόνο για μπάνιο αλλά και σαν χώροι ψυχαγωγίας, όπου άνθρωποι όλων των τάξεων διασκεδάζαν και χαλάρωναν για ώρες. Όσο αυξανόταν η δίψα για πολυτέλεια, τόσο μειωνόταν η τάση για εργασία.

Στην Ετρουρία, η δίψα για πολυτέλεια και χαλαρή ζωή αυξήθηκε, όταν η κοινωνία αισθάνθηκε δυνατή και σίγουρη. Αυτή η μαλθακότητα της Ετρουρίας βοήθησε τη Ρώμη να υποσκελίσει τους μέχρι τότε κυρίαρχους της Ιταλικής χερσονήσου. Ο στρατός της Ύστερης Ρώμης ελάφρυνε την πανοπλία, γιατί ήταν βαριά. Η σιγουριά και η ασφάλεια που τους έδινε η συλλογή των φόρων από τις κατακτημένες επαρχίες και η καλοζωία έγιναν εμφανείς στους κατακτημένους λαούς, οι οποίοι σταμάτησαν να φοβούνται τους Ρωμαίους. Αυτό σήμανε την αρχή της επανάστασής τους, που οδήγησε σταδιακά στην πτώση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Διαφθορά

Ο ναρκισσισμός και ο εγωκεντρισμός μιας φθίνουσας κοινωνίας μπορούν να συνδεθούν και με τη λεγόμενη αντικοινωνική συμπεριφορά, όπως π.χ. εγκληματικότητα και διαφθορά. Όταν η Ρώμη ήταν νέα, ένας Έλληνας συγγραφέας εκθείαζε την απουσία της διαφθοράς εκεί και τη σύγκρινε με την παρακμή της πατρίδας του. Το 59 π.Χ. ο Ιούλιος Καίσαρας εισήγαγε νόμους, για να ελέγξει την πτώση των προτύπων και των αξιών. Οι κακοπληρωμένοι και συνεχώς αυξανόμενοι δημόσιοι λειτουργοί στη Ύστερη Ρώμη ήταν γνωστοί για την

απανθρωπιά, τη συμφεροντολογία και τη διαφθορά τους. Το νομικό σύστημα ήταν γραφειοκρατικό και διεφθαρμένο και το πρόβλημα της δωροδοκίας των δικαστών τεράστιο. Επίσης, και η κλασική Αθήνα μετατρεπόταν κι αυτή σταδιακά σε μια πολιτεία δικηγόρων, καθώς έμπαινε σε παρακμή.

Παρασιτική ζωή

Οι επιτυχημένες αλλά και στάσιμες κοινωνίες είναι διαθέσιμες για «παράσιτα». Σε αυτές υπάρχει ένας όλο και μεγαλύτερος αριθμός ανθρώπων που παίρνουν από την κοινωνία οφέλη, χωρίς να τα ανταποδίδουν. Στην κλασική Ελλάδα, οι ελεύθεροι πολίτες άρχισαν να τρέφονται με τις αμοιβές που καθορίζονταν να δίνονται σε αυτούς, οι οποίοι παρακολουθούσαν τις δίκες. Φυσικά, αυτές οι αμοιβές δεν ήταν κάτι ιδιαίτερο. Αλλά, οι άνθρωποι που ζούσαν με αυτές, αρκούσαν σε αυτές και δεν εργάζονταν.

Το ίδιο συνέβη και στη Ρώμη του 300 μ.Χ.. Η Ρώμη ήταν ήδη ένα δυσβάστακτο βάρος για την αυτοκρατορία. Μεγάλος αριθμός πολιτών ζούσε από τις δημόσιες δαπάνες απολαμβάνοντας το δωρεάν ψωμί και τα δημόσια θεάματα. Οι αριστοκράτες ζούσαν από το εισόδημα που τους έδιναν οι πολιτείες τους. Μόνον οι σκλάβοι και οι απελεύθεροι

εργάζονταν. Σχετικά νωρίς, το 58 π.Χ., η Ρώμη άρχισε να δίνει δωρεάν δημητριακά στους Ρωμαίους πολίτες. Αυτό οδήγησε κάποια στιγμή στο να παίρνουν αυτήν την ελεημοσύνη τριακόσιες είκοσι χιλιάδες άνθρωποι. Ακόμα και οι ιδιοκτήτες σκλάβων επωφελούνταν, για να τρέφουν τους σκλάβους τους. Αργότερα, άρχισε να προστίθεται στην ελεημοσύνη και λάδι και κατόπιν χοιρινό κρέας. Αυτή η πρακτική όχι μόνο καλόμαθε πολλούς να αρκούνται να ζουν μόνο από την ελεημοσύνη, αλλά δημιούργησε και ένα μεγάλο κύμα αστυφιλίας, αφού πολλοί άνθρωποι γέμιζαν τη Ρώμη, για να έχουν το δικαίωμα αυτό. Και είναι φυσικό κάποια στιγμή να έπαιρναν αυτήν την ελεημοσύνη και πολλοί απατεώνες, οι οποίοι κατέφευγαν σε διάφορα κόλπα, για να μπουν στη λίστα. Κάποιοι ιστορικοί λένε ότι ένας από τους λόγους που ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος μετέφερε την πρωτεύουσα στην Κωνσταντινούπολη, ήταν και αυτό το δυσβάστακτο πλέον φορτίο για την παρακαμάζουσα αυτοκρατορία.

Με τον ίδιο τρόπο, και οι Ίνκας δημιούργησαν μια τάξη ανθρώπων με προνόμια, οι οποίοι τρέφονταν επίσημα από την κοινότητα. Αυτό προήλθε από το σύστημα κληρονομικής διαδοχής, το οποίο συνδεόταν με τη λατρεία των προγόνων

και την πρακτική να διατηρούνται οι μούμιες των νεκρών αυτοκρατόρων. Σε αυτό το σύστημα, οι κληρονόμοι του αυτοκράτορα κληρονομούσαν μόνο τον τίτλο και τα καθήκοντα αλλά όχι την περιουσία. Η περιουσία συνέχιζε να ανήκει στο νεκρό αυτοκράτορα. Πρακτικά, όλοι οι άνδρες που κατάγονταν από το νεκρό αυτοκράτορα, γνωστοί ως *rapaqa*, φύλαγαν την περιουσία. Γι αυτήν τους την υπηρεσία δέχονταν ένα επίδομα.

Καθώς αυτός ο θεσμός συνέχιζε, όλο και περισσότερη γη πήγαινε στους νεκρούς και όλο και περισσότεροι κληρονόμοι του ζούσαν, χωρίς να εργάζονται. Πέντε χρόνια πριν φτάσει ο Ισπανός Pizarro εκεί, έγινε ένας εμφύλιος πόλεμος μεταξύ αυτών που υποστήριζαν -καίγοντας και τις μούμιες των προγόνων- ότι αυτός ο θεσμός έπρεπε να σταματήσει και αυτών που υποστήριζαν ότι έπρεπε να συνεχιστεί. Νίκησε τελικά ο Atahualpa μαζί με τους υποστηρικτές της συνέχισης του θεσμού.

Υπερεκμετάλλευση της φύσης – Οικοκτονία

Πρόσφατα ένας βραβευμένος με Pulitzer συγγραφέας, ο Jared Diamond, έγραψε ένα βιβλίο με τίτλο: «Κατάρρευση» και υπότιτλο «Πώς οι κοινωνίες επιλέγουν να αποτύχουν, ή

να επιτύχουν». Μέσα από δεκαετίες ερευνών, ο συγγραφέας απέδειξε ότι ένας από τους σημαντικότερους λόγους που κάποιοι πολιτισμοί κατέρρευσαν ήταν και η υπερεκμετάλλευση της φύσης οδηγούμενοι σε αυτό που θα ονομάζαμε «οικοκτονία». Οι διαδικασίες μέσω των οποίων κοινωνίες του παρελθόντος αυτοκαταστράφηκαν λόγω της οικολογικής αυτοκτονίας, στην οποία οδηγήθηκαν, ανήκουν σε οκτώ κατηγορίες: αποδάσωση και καταστροφή κατοικιών, προβλήματα του εδάφους (διάβρωση, αλάτωση και απώλεια γονιμότητας), προβλήματα διαχείρισης των υδάτων, υπερθέρια, υπεραλίευση, επίδραση εισαγόμενων ειδών σε αυτόχθονα είδη, αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού και αυξημένη κατά κεφαλήν επίδραση των ανθρώπων. Οι επιστήμονες που εξετάζουν την πορεία των αρχαίων πολιτισμών είναι πλέον πεπεισμένοι ότι πολλές φορές ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες κατάρρευσης κάποιων αρχαίων πολιτισμών ήταν κάποια από τα παραπάνω στοιχεία. Σήμερα, βρισκόμαστε μπροστά σε ένα παρόμοιο πρόβλημα. Ο Jared Diamond πιστεύει ότι είναι στο χέρι μας να πέσουμε στην ίδια παγίδα που έπεσαν οι αρχαίοι πολιτισμοί, ή να μπορέσουμε να φρενάρουμε την οικολογική μας καταστροφή.

1984: Μια προφητεία για την ήττα του ανθρώπου

Κείμενο: Γιάννης Πίτσικας

Το 1984 γράφτηκε από τον Οργουελ το 1948 για το μακρινό τότε 1984. Πολλοί έχουν χαρακτηρίσει το έργο του Οργουελ σαν μια ακριβής και ανατριχιαστική προφητεία για το μέλλον του κόσμου. Στα τέλη του 1948 ο Τζορτζ Οργουελ, ταλαιπωρημένος από τη φυματίωση, δακτυλογραφούσε ξαπλωμένος στο κρεβάτι το τελικό κείμενο ενός μυθιστορήματος που θα κυκλοφορούσε τον επόμενο χρόνο και θα συγκλονίζε τον κόσμο.

Αν θα έπρεπε να κρατήσουμε τον όρο «δυστοπία» για ένα μόνο βιβλίο, πιστεύω ότι οι περισσότεροι άνθρωποι θα σκέφτονταν το 1984 του George Orwell, σε σημείο μάλιστα που θέλοντας να περιγράψουμε μια δυστοπική κατάσταση χρησιμοποιούμε το επίθετο «οργουελικός». Το σχεδίαζε, όπως είχε πει ο ίδιος, από το 1943, μετά τη Διάσκεψη της Τεχεράνης που διεξήχθη από τις 28 Νοεμβρίου ως την 1η Δεκεμβρίου του 1943, στην οποία συμμετείχαν ο Τσόρτσιλ, ο Στάλιν και ο Ρούζβελτ συζητώντας για το μέλλον του κόσμου μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Όργουελ είδε ένα μέλλον για τον κόσμο πολύ διαφορετικό από τους ηγέτες των 3 υπερδυνάμεων. Χρειάστηκε να περάσουν κάποια χρόνια για να επαληθευτούν οι δυστοπικές προβλέψεις του και για αυτό η τεράστια επιτυχία του βιβλίου οφείλεται στο ότι, σε αντίθεση με τα άλλα ουτοπικά ή δυστοπικά μυθιστορήματα, προέβλεπε το πώς θα ήταν ο κόσμος όχι στο μακρινό αλλά στο κοντινό μέλλον.

Ο πολίτης του 1984 όπως και αυτός του σήμερα μπορεί να μην περιορίζεται από αλυσίδες αλλά η πρόσβασή του σε πληροφορίες είναι τόσο ελεγχόμενη και παραποιημένη που υπόκειται σε συνεχή πλύση εγκεφάλου και φοράει παρωπίδες εν αγνοία του, είναι αναισθητοποιημένος παθολογικά, αρκείται στο να λατρεύει το Κόμμα, να ασπάζεται κάθε αλήθεια που αυτό τον ταΐζει και να μισεί τους εχθρούς που αυτό του υποδεικνύει.

Η σκέψη στο 1984 είναι έγκλημα που τιμωρείται με θάνατο.

Ο έρωτας είναι έγκλημα που τιμωρείται με θάνατο.

Η γνώση είναι έγκλημα που τιμωρείται με θάνατο.

«Ο άνθρωπος ηττάται. Άδοξα και ασήμαντα.»

Η πανταχού παρούσα εικόνα του Μεγάλου Αδελφού, ο έλεγχος κάθε πτυχής της δημόσιας σφαίρας από το Κόμμα, η απουσία γραπτών νόμων, τα βασανιστήρια και η «εξάτμιση»

των μελών του Κόμματος που είναι ύποπτα για απόκλιση από το ορθό αποτελούν τη μία πλευρά της περιγραφής μιας ολοκληρωτικής κοινωνίας. Η περιγραφή αυτή γίνεται συντριπτική όταν στο επίκεντρο μπαίνει ο έλεγχος της ιδιωτικής σφαίρας του ατόμου: η απαγόρευση ουσιαστικά των ερωτικών σχέσεων για τα μέλη του Κόμματος (με στόχο η λίμπιντο να κατευθυνθεί σε πολιτικά εκμεταλλεύσιμη υστερία), η επιτήρηση της ζωής στο σπίτι μέσα από τηλεοράσεις που όχι μόνο απαγορεύεται να κλείσουν, αλλά χρησιμεύουν και ως συσκευές παρακολούθησης, η καταστροφή της οικογενειακής ζωής (ακόμα και με τα παιδιά σου δεν μπορείς να είσαι ο εαυτός σου γιατί μπορεί να σε καταδώσουν). Στο 1984 ο Όργουελ περιγράφει μια εξουσία που δεν βασιζέται τόσο στην απαγόρευση όσο στην καθοδήγηση.

Ο κόσμος της «Ωκεανίας» που είναι μία από τις 3 υπερχώρες που έχουν απομείνει το 1984 διαχωρίζεται σε 3 τάξεις :

A) Το εσωτερικό κόμμα – η άρχουσα και ευημερούσα τάξη ποσοστό ~1%

B) Το εξωτερικό κόμμα – οι υπάλληλοι του κόμματος ποσοστό ~20%

Γ) Το προλεταριάτο – το υπόλοιπο συντριπτικό ποσοστό του κόσμου, που ζει υπό συνθήκες απόλυτης εξαθλίωσης με μηδαμινή πρόσβαση σε αγαθά.

Αυτά είναι περίπου και τα ποσοστά των τάξεων του σήμερα: Η παγκόσμια ελίτ που συσσωρεύει το μεγαλύτερο ποσοστό του πλούτου είναι στο 1-2%.

Τα παρακλάδια τους και όσοι έχουν πρόσβαση σε μεγαλύτερους μισθούς ως υπάλληλοί και στρατηγοί τους αποτελούν περίπου το 20%, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των σχεδόν 7 δισεκατομμυρίων του κόσμου μας ζει με τον λεγόμενο «βασικό μισθό», αρκείται στο να επιβιώνει για να παράγει ενώ σε πολλές περιπτώσεις και περιοχές του κόσμου άνθρωποι ζουν δίχως πόσιμο νερό, φαγητό και στέγη όπως είναι γνωστό. Στο μυθιστόρημα, ο ήρωας μας, ο Ουίνστον Σμιθ, ανήκει στους υπαλλήλους του Κόμματος και δουλειά του είναι να παραφράζει και να παραποιεί γεγονότα που είχαν λάβει χώρα στο παρελθόν, έτσι ώστε να βολεύουν τα παροντικά συμφέροντα του κόμματος.

Η νοθεία της ελεύθερης σκέψης πηγάζει από το πρόγραμμα

της «γλωσσοκάθαρσης» και την σύσταση της 'Νέας Ομιλίας'. Πραγματοποιείται η εκ νέου ερμηνεία των λέξεων ώστε η πραγματική σημασία τους να παραποιείται και να βολεύει ξανά τα συμφέροντα του κόμματος. Η γλώσσα του 1984 είναι η μόνη που αντί να εμπλουτίζεται μειώνεται έτσι ώστε να μειωθεί η αντιληπτική και επικοινωνιακή ικανότητα του ατόμου.

«...ο σκοπός της Νέας Ομιλίας είναι να στενέψει τα όρια της σκέψης. Στο τέλος θα κάνουμε κυριολεκτικά αδύνατο το έγκλημα της σκέψης, γιατί δεν θα υπάρχουν λέξεις για να το εκφράσει κανείς...»

«Αν θέλεις μία εικόνα του μέλλοντος, φαντάσου μία μπότα να συντρίβει ένα ανθρώπινο πρόσωπο – για πάντα».

Αυτή η μπότα αντιπροσωπεύει όπως καταλαβαίνεις την εκάστοτε εξουσία και τις δυνάμεις καταστολής. Η κλωτσιά στο πρόσωπο όμως δεν αντιπροσωπεύει μονάχα τον πόνο, τον εξευτελισμό και την υποδούλωση του ατόμου, αλλά επιπλέον την κατάλυση της διαφορετικότητας, της ιδιαιτερότητας. Η κλωτσιά συνθλίβει το πρόσωπο, το πιο διακριτό τμήμα του σώματος, όλοι φαίνεται να είναι το ίδιο ασημαντοι για την εξουσία ώστε δε χρειάζεται καν να ξέρεις το πρόσωπό τους.

«Ο άνθρωπος δεν έχει πρόσωπο για την εξουσία.

Δεν έχει ατομικό χαρακτήρα.

Είναι μέρος της μάζας. Είναι όλοι το ίδιο.»

Ο Μεγάλος Αδερφός είναι αυτός που βλέπει παντού, είναι τα μάτια που σε παρακολουθούν συνεχώς μέσα από κάμερες και μικρόφωνα, είναι αυτός που ασκεί τον απόλυτο έλεγχο.

«Και ο άνθρωπος τον λατρεύει πεπεισμένος πως όλα αυτά είναι η απόλυτη αλήθεια και αναγκαία για το καλό του.»

Κανείς δε ξέρει αν ο Μεγάλος Αδερφός υπάρχει πραγματικά σαν άτομο, σαν ηγέτης με υλική υπόσταση ή είναι μία αόρατη δύναμη που κινεί τα νήματα. Ο Ουίνστον Σμιθ προσπάθησε να αντισταθεί, να ερωτευτεί, να μάθει, να καταγράψει, να καταλάβει, σε αντίθεση με την πλειοψηφία των υπνωτισμένων συναδέλφων του.

Αυτή ήταν μια σύντομη περίληψη του προφητικού αυτού έργου κι ας αναλογιστεί ο καθένας μας πού τελειώνει ο μύθος και που ξεκινάει η πραγματικότητα.

«-Υπάρχει ο μεγάλος αδερφός;

-Φυσικά και υπάρχει. Το κόμμα υπάρχει. Είναι η ενσάρκωση του κόμματος.

-Ναι, αλλά εννοώ, υπάρχει όπως υπάρχω εγώ;

-Εσύ δεν υπάρχεις.»

FAHRENHEIT 451

Μια προφητεία για μια εποχή
που ζούμε: Φαρενάιτ 451

Κείμενο: Γιώργος Βενέτης

Οι μεγάλοι φιλόσοφοι της Ανατολής και της Δύσης, μας διδάσκουν ότι η εξέλιξη της ανθρωπότητας δεν είναι γραμμική, αλλά ότι αντίθετα κινείται κυκλικά, άλλως καμπυλοειδώς, με τις περιόδους ακμής – χρυσές εποχές, να εναλλάσσονται με περιόδους παρακμής – μεσαίωνες.

Με βάση την παραπάνω θεώρηση, η έλευση ενός μεσαίωνα (το μεσοδιάστημα δηλαδή ανάμεσα σε δύο εποχές ακμής), είναι κάτι το αναπόφευκτο και γιατί όχι και αναγκαίο, προκειμένου να πάρει η ανθρωπότητα τις απαραίτητες εμπειρίες στο μεγάλο σχολείο της Ζωής. Μεσαίωνες, ήρθαν, έφυγαν και θα ξανάρθουν, όπως ακριβώς ήρθαν, πέρασαν και θα ξανάρθουν και εποχές μεγάλων πολιτισμών και υψηλής πνευματικότητας.

Μετά το τέλος των δύο Παγκοσμίων Πολέμων, οι περισσότεροι νόμισαν ότι θα ξεκινούσε μία νέα εποχή ευμάρειας και προόδου για τον κόσμο, κάτι που έγινε μόνο από τεχνολογικής άποψης και γενικότερα άνεσης. Εάν όμως μελετήσει κάποιος λίγο καλύτερα τις θεωρήσεις του Ανατολικού Εσωτερισμού για τις κοσμικές εποχές, σε συνδυασμό με την εσωτερική αστρολογία, που μας μιλά για την εποχή του Υδροχόου, προκύπτει ότι από το 1950 και μετά η ανθρωπότητα μπαίνει σε μία ιστορική καμπή που είναι μάλλον δυσοίωνη. Όσο τα χρόνια περνούν, οι «προβλέψεις» αυτές, επιβεβαιώνονται, καθώς η διαφθορά, η οικονομική κρίση, οι πολεμικές συγκρούσεις, οι κάθε είδους ασθένειες – πανδημίες και οι οικολογικές καταστροφές είναι πλέον καθημερινό φαινόμενο.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό του Μεσαίωνα είναι ότι η αναζήτηση της αλήθειας, η έρευνα και η γνώση γίνονται απαγορευμένα ή ότι μόνο λίγοι έχουν πρόσβαση σε αυτήν. Κατά τον τελευταίο ιστορικό μεσαίωνα στην Ευρώπη, η πλειοψηφία των ανθρώπων δεν μορφωνόταν, ακόμα και οι βασιλιάδες ήταν αγράμματοι (πχ ο Καρλομάγνος), ενώ αξιόλογα βιβλία εύρισκε κάποιος μόνο στα μοναστήρια, είτε μετά από μεγάλη και ενίοτε επικίνδυνη αναζήτηση. Τα συγγράμματα των αρχαίων κλασικών είχαν βρει καταφύγιο στον αραβικό κόσμο και η αναγέννηση θα ερχόταν στη Δύση μόνο μετά την ανακάλυψη της χαμένης γνώσης της κλασικής αρχαιότητας.

Το 1953, λίγο μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και σε αντίθεση με το κλίμα ευφορίας που επικρατεί στον Πλανήτη, εκδίδεται ένα μυθιστόρημα, με τίτλο «Φαρενάιτ

451», το οποίο θεωρείται από τα πιο επιδραστικά βιβλία επιστημονικής φαντασίας όλων των εποχών. Συγγραφέας του είναι ο Ρέι Μπράντμπερι, ο οποίος παρουσιάζει έναν μεσαιωνικό κόσμο – καταστροφέα βιβλίων και γενικότερα της σκέψης, με τη δύναμη της τηλεόρασης (που τότε ήταν πολύ μικρή ακόμα) να έχει λάβει δυσθεώρητες διαστάσεις. Η θερμοκρασία «Φαρενάιτ 451» είναι αυτή στην οποία το χαρτί των βιβλίων πιάνει φωτιά και καίγεται, αυτή δηλαδή που χρησιμοποιούν οι πυρονόμοι του φανταστικού αυτού κόσμου.

Βασικός ήρωας του βιβλίου είναι ο Γκάι Μόνταγκ, ένας πυρονόμος που χαιρόταν να καίει βιβλία. Είναι παντρεμένος με τη Μίλντρεντ, μια αφέλη νοικοκυρά που παίρνει υπνωτικά και περνάει όλο της το χρόνο μπροστά στη μικρή οθόνη. Είναι μια αντιπροσωπευτική φιγούρα του ανθρώπου της εποχής της, που ζει δέσμια της τηλεοπτικής εικόνας και φοβάται να αντιδράσει στο οτιδήποτε.

Οι ομάδες πυρονόμων αναλαμβάνουν, ύστερα από καταγγελίες γειτόνων, να μπαίνουν σε σπίτια όπου υπάρχουν βιβλιοθήκες, και να καίνε τα βιβλία που βρίσκουν, επειδή το περιεχόμενό τους μπορεί να είναι ανατρεπτικό. Καταπολεμούν έτσι την αμφισβήτηση και τον προβληματισμό που μπορούν να προκληθούν από την ανάγνωσή τους. Διατηρούν έτσι τη νέα τάξη πραγμάτων και το σύστημα άθικτο.

Το Σώμα Πυρονομίας της Αμερικής έχει λάβει και εκτελεί τις παρακάτω εντολές: «α) Απαντάμε αστραπιαία στον συναγερμό, β) Βάζουμε αμέσως φωτιά, γ) Καίμε τα πάντα, δ) Επιστρέφουμε αμέσως στο τμήμα και δίνουμε αναφορά και ε) Παραμένουμε σε κατάσταση συναγερμού για άλλα περιστατικά.»

Σε μια από τις κλήσεις τους, οι πυροδότες επισκέπτονται ένα σπίτι, όπου εντοπίζουν μια εκτενή κρυφή βιβλιοθήκη. Η ιδιοκτήτρια του σπιτιού και της βιβλιοθήκης αντιστέκεται και αρνείται να αποχωρήσει από τον χώρο, προτιμώντας να παραδοθεί στις φλόγες μαζί με τα βιβλία της.

Ο Μόνταγκ μαθαίνει από τον Μπίτι, τον προϊστάμενό του, ότι η καύση των βιβλίων γίνεται όχι με κυβερνητική εντολή, αλλά επειδή εκτοπίστηκαν από την εικόνα (τηλεόραση, κινηματογράφος, αλλά και το ραδιόφωνο) και από τις κοινωνικές ομάδες που λογόκριναν, ότι ήταν αντίθετο στις πεποιθήσεις τους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο βιβλίο: «Κατάλαβες τώρα, Μόνταγκ; Δεν επιβλήθηκε άνωθεν από την κυβέρνηση στους αποκάτω. Όλο αυτό δεν

ξεκίνησε ούτε από το προεδρικό διάταγμα, ούτε από κάποια διακήρυξη, ούτε από κάποια λογοκρισία. Όχι! Η τεχνολογία, οι χειραγωγούμενες μάζες και η πίεση των μειονοτήτων ήταν που έγειραν την πλάστιγγα, δόξα τω Θεώ.»

Κομβικό ρόλο στη ζωή του Μόνταγκ θα παίξει η γειτόνισσά του Κλαρίς Μακ Κλέλλαν, μία έφηβη που ανάβει μια άλλη σπίθα στον κόσμο του Μόνταγκ και τελικά θα τον κάνει να ενδιαφερθεί για την ανάγνωση και τα βιβλία. Τον ταξιδεύει με τις αφηγήσεις της σε μια άλλη εποχή, όπου τα βιβλία ήταν νόμιμα και υπήρχαν μπαλκόνια στις πολυκατοικίες, στα οποία οι άνθρωποι μιλούσαν και μοιράζονταν τις σκέψεις τους.

Η μετέπειτα γνωριμία του με τον άλλοτε καθηγητή Λογοτεχνίας Φάμπερ, θα τον κάνει να αντιληφθεί τη σημασία των βιβλίων και του γραπτού λόγου, που δίνει την πραγματική διάσταση του κόσμου και των προβλημάτων του, σε αντίθεση με την εικονική πραγματικότητα της τηλεόρασης.

Η ανθρώπινη περιέργεια και η θέληση για αναβίωση μιας παλιάς και μακρινής εποχής, οδηγούν τον Μόνταγκ στο να ξεκινήσει να μαζεύει βιβλία, ρισκάροντας τη ζωή του. Στίχοι από σκόρπια βιβλία γίνονται τα όπλα του σε έναν κόσμο που φαντάζει ολοένα και πιο σκοτεινός και απάνθρωπος.

Τελικά ο Μόνταγκ θα στραφεί κατά των πυροδοτών συννεριών του και θα καταφύγει σε μια περιοχή όπου ζουν οι «άνθρωποι-βιβλία», δηλαδή άνθρωποι που έχουν αποστηθεί ολόκληρα βιβλία, ώστε αυτά μην χαθούν από τη συλλογική μνήμη.

Πάνω από εξήντα χρόνια μετά, το προφητικό αυτό βιβλίο είναι πιο επίκαιρο από ποτέ. Τα μάτια των πολιτών πλέον διψούν για το έτοιμο, ζητούν την εικόνα και όχι την ιδέα. Η τηλεόραση, τα smartphones και οι υπολογιστές έχουν εκτοπίσει το βιβλίο. Δεν είναι όμως θέμα μέσου, αλλά θέμα ουσίας. Οι μεγάλες ιδέες των βιβλίων έχουν πεθάνει και οι άνθρωποι αρέσκονται σε εφήμερες και ανούσιες εικόνες, βίντεο και ταινίες, σπαταλώντας άσκοπα τις ζωές τους. Ίσως είναι ακόμα δύσκολο να το συνειδητοποιήσουμε, αλλά βρισκόμαστε στην αρχή ενός νέου μεσαίωνα, όπως τον περιγράψαμε παραπάνω, που ξεκινά από το χάσιμο των ιδεών, για να συνεχίσει στην κρίση των ανθρώπινων σχέσεων, την οικονομική κρίση και ποιος ξέρει σε τι άλλο...

Κάποιοι ίσως αντιτείνει ότι σήμερα έχουμε πρόσβαση σε κάθε είδους γνώση, ότι έχουμε το διαδίκτυο και ότι μπορούμε

να αγοράσουμε όποιο βιβλίο θέλουμε. Όντως, όμως, συμβαίνει αυτό; Ή βυθιζόμαστε ως κοινωνία από έλλειψη πραγματικής μόρφωσης – διαμόρφωσης, από έλλειψη ηθικής και από έλλειψη ουσιαστικών (και πρακτικών) γνώσεων που κάνουν τη ζωή μας καλύτερη και όχι ανετότερη;

Όταν δεν χρησιμοποιούμε τη γνώση των βιβλίων που μας άφησαν οι σοφοί του παρελθόντος, είναι σαν να τα καίμε. Και όπως μας διδάσκει η ιστορία, δηλαδή τα βιβλία, ο μεσαίωνας θα μας έχει ήδη χτυπήσει την πόρτα, αλλά εμείς δεν θα το καταλάβουμε. Αντί για αυτό, θα είμαστε θαμπωμένοι από φανταχτερές εικόνες, θεωρώντας όσα μας παρουσιάζουν στα social media και τις τηλεοράσεις ως τη μόνη πραγματικότητα, όπως νόμιζαν και οι δεσμώτες του σπηλαίου του Πλάτωνα, όταν αντίκριζαν τις σκιές των πραγμάτων.

Τη λύση στο αδιέξοδο αυτό, μας την δίνει το ίδιο του βιβλίο του Ρέι Μπράντμπερι, που μας προτείνει να σταματήσουμε να ζούμε μέσα στον εικονικό κόσμο των εικόνων-ειδώλων και να γίνουμε «άνθρωποι-βιβλία», να στρέψουμε δηλαδή ξανά την προσοχή μας στην ουσιαστική γνώση, στη μελέτη, τον στοχασμό και την εσωτερική αναζήτηση-φιλοσοφία.

Η εποχή του Υδροχόου

Κείμενο: Jorge Angel Livraga

Απάντηση του καθηγητού κ. Χόρχε Λιβράγκα, σε ερώτηση των μαθητών του

Ερώτηση: Ξέρουμε ότι από αστρονομικούς λόγους, που δεν θα μας απασχολήσουν τώρα, η Γη από το 1950 περίπου μέχρι το 4.000, θα βρίσκεται κάτω από το «Μάτι του Υδροχόου», δηλαδή ότι όλες οι αστρολογικές επιδράσεις περνούν μέσα από τον Ζωτικό Οίκο όταν εκφορτίζονται, στη Γη. Τι μπορούμε να περιμένουμε από αυτή την Εποχή; Είναι πράγματι αισθητή η αστρολογική επίδραση;

Απάντηση: Όπως είπαμε, βρισκόμαστε στο σημείο που περνάμε την πόρτα της εποχής του Υδροχόου. Και ας έχουμε υπ' όψιν ότι το πέρασμα από την μία Εποχή στην άλλη δεν γίνεται βίαια, γίνεται όμως γοργά. Έτσι υπάρχει ένα διάστημα ενδιάμεσο μεταξύ του Υδροχόου και του προηγούμενου ζωδίου, των Ιχθύων. Ζούμε λοιπόν σήμερα μία μεταβατική περίοδο και ο ίδιος ο άνθρωπος είναι ένα μεταβατικό πρόσωπο στο οποίο παλεύουν ο παλιός και ο νέος άνθρωπος. Σε αυτή τη φάση φυσικό είναι να υπάρχουν αντιφάσεις και, σημαντικοί δισταγμοί που οδηγούν σε σοβαρές αμφιταλαντεύσεις. Τα πιο ζωντανά παραδείγματα είναι η μόλυνση, η συνεχής απειλή ενός ατομικού πολέμου, οι διαστημικές αποστολές ενώ στη γη μειώνεται η

μηχανοποίηση των μέσων μεταφοράς, η δημογραφική έκρηξη, η τεχνολογική υπεραφθονία ενώ ταυτόχρονα υπάρχει έλλειψη τροφίμων και πολλές άλλες αντιφάσεις.

Αφήνοντας όμως προς το παρόν τις προβλέψεις για ένα μακρινό μέλλον, βλέπουμε ότι η Εποχή του Υδροχόου αντιπροσωπεύει για μας μία πολύ δύσκολη και γεμάτη καταστροφές ιστορική φάση, ειδικά στο πρώτο τέταρτο, γιατί πρέπει να έχουμε υπ' όψιν ότι παρ' όλο που η Εποχή του Υδροχόου αποτελείται από τρία μέρη, ένα «Πάγου», άλλο «Νερού» και άλλο «Ατμού», υπάρχει και άλλο τέταρτο μέρος που είναι αυτή η μεταβατική περίοδος, η οποία είναι η αρχική Πρώτη.

Σ' αυτή την πρώτη φάση τα Στοιχεία προσαρμόζονται στις νέες επιδράσεις. Υπάρχουν σ' αυτήν υπόκυκλοι όπως αυτός που τώρα αντιμετωπίζουμε, που διοικείται από το Λέοντα, με μία σειρά πλανητών σε σύνοδο και άστρα, όπως ο Βασιλίσκος σε ανύψωση πάνω από τον ορίζοντα μας.

Δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει αυτό, ούτε και θα είναι η τελευταία, αλλά επαναλαμβάνω, εμάς μας επηρεάζει βαριά. Η μύστης του 19ου αιώνα Ε.Π.Μπλαβάτσκι μας αναφέρει, ότι γύρω στο 3.000 π.Χ. υπήρξε επίσης μία παρόμοια

ευθυγράμμιση πλανητών, στην αρχή της εποχής που οι Ινδοί ονομάζουν Κάλι Γιούγκα. Αλλά τότε, ο πλανήτης Αφροδίτη δεν συμμετείχε στην ευθυγράμμιση και μπόρεσε, αδέσμευτος, να μετριάσει πολλές αρνητικές επιδράσεις. Στη σημερινή κατάσταση, η Αφροδίτη συμμετέχει και αυτή στην αλυσίδα και η επίδραση της βρίσκεται συνδυασμένη με των υπολοίπων πλανητών.

Τα γενικά χαρακτηριστικά των φάσεων της Εποχής του Υδροχόου είναι τα εξής:

1η Φάση (Πάγου): Γενική παράλυση. Μεγάλες κλιματολογικές αλλαγές με τάση καθόδου θερμοκρασίας, ειδικά στο βόρειο Ημισφαίριο, μέχρι το επίπεδο μικροπαγετού. Έλλειψη τροφίμων και καυσίμων. Σεισμοί ξηράς και υποθαλάσσιοι. μεγάλοι τυφώνες. Συνεχείς καταστάσεις πολέμου και ανταρτοπόλεμου μεταξύ των ανθρώπων. Γοργή εγκατάλειψη των πόλεων σ' ευεργέτημα των μικρών αγροτικών κέντρων. Επανεμφάνιση του νομαδικού και του μόνιμα εγκατεστημένου ανθρώπου μ' έντονα χαρακτηριστικά, ασυνήθιστα σήμερα. Αύξηση του ατομικισμού και των ομαδικών υποσυνείδητων φόβων μετά από την πτώση των υλιστικών συστημάτων, που θα έχουν αποτύχει. Επιστροφή θρυλικών προσώπων και των «Σάγκα». Εξαφάνιση των πλουτοκρατικών και δημοκρατικών πολιτευμάτων στην πολιτική. Επανεμφάνιση των συστημάτων των βασισμένων στην ηγετική ικανότητα. Επιστροφή παλιών πίστewν, αλλά αναμεμιγμένων, με δεισδιαιμονίες. Οι παλιές πίστewς ενσωματώνονται στις σημερινές, μέχρι που απορροφώνται σχεδόν τελείως. Ο άνθρωπος γίνεται σκληρός.

2η Φάση (Υγρού): τα «παλιά» πράγματα -τα σημερινά για μας- θα έχουν διαλυθεί σε μεγάλο μέρος. Όλη η δική μας μορφή ζωής θα έχει σχεδόν εξαφανιστεί. Οι άνθρωποι θα τείνουν να ξαναέρθουν σ' επαφή μεταξύ τους. Θα οικοδομηθούν ξανά εγκαταλελειμμένες πόλεις και θα αποκατασταθούν ορισμένα είδη συγκοινωνιών. Αλλά όλα θα διαρκέσουν λίγο διάστημα και ο ανθρώπινος εγωισμός θα ματαιώσει πολλές ευκαιρίες. Μπροστά σ' όλα αυτά θ' αρχίσουν ν' ανθούν μεγάλες θρησκευτικές δυνάμεις πολύ στρατικοποιημένες και επιθετικές.

3η Φάση (Ατμού): Είναι πολύ μακρινή και είναι κάπως δύσκολο να προβλέψει κανείς τα χαρακτηριστικά της, εφ' όσον σύμφωνα με το πως θα έχουν εργαστεί οι άνθρωποι, αυτά θα έχουν μία ή άλλη ένταση. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι η τάση θα είναι αυτή της ανάβασης της πνευματικότητας,

κατά κάποιο τρόπο, τραβηγμένη στα άκρα, με τις συνέπειες των καταδιώξεων και τελετουργικών θυσιών. Θ' αρχίσει να πλάθεται μία «αναγέννηση» με βάση «κιβωτούς επιβίωσης» που θα έχουν αντέξει. Μία μικρή ανθρωπότητα όσον αφορά τον αριθμό, αλλά με μεγάλη αισιοδοξία και πνευματικότητα θ' αρχίσει να σχηματίζει έναν Πολιτισμό που θα λατρεύει την παράδοση, τα όμορφα πράγματα και τον εσωτερισμό. Τα Μυστήρια θα γυρίσει στη Γη. Θα ανοίξουν ξανά χιλιόχρονα μαντεία. Ο άνθρωπος θα τείνει προς μία υψηλή νοητικότητα μη-υλιστική αλλά διοχετευμένη από την διαίσθηση. Η ανθρωπότητα θα μπει στην μεταβατική φάση, ίσως οδυνηρή, που θα την οδηγήσει στην επόμενη εποχή του Αιγόκερω, που διοικείται από τον ουρανό και τον Κρόνο κυρίως. Κορύφωση της μαγείας.

Όλα αυτά είναι, όπως μπορείτε να καταλάβετε, πολύ γενικές εκτιμήσεις και σε μεγάλο βαθμό γίνονται αλλαγές. Είτε από λόγους που εγώ αγνωώ είτε από την λιγότερο ή περισσότερο καλή συμπεριφορά των ανθρώπων. Η μοίρα είναι μια πλατιά οδός... η γενική της πορεία δεν αλλάζει... αλλά ο καθένας μπορεί να την ανατρέξει γρήγορα ή αργά, από τη μία πλευρά, από την άλλη... ή από το κέντρο. Και έτσι, υπάρχουν πολλές χροίες που μπορούν ν' αλλάξουν σημαντικά τα χαρακτηριστικά του δρόμου.

Θαυμαστός Καινούργιος Κόσμος

Κείμενο: Μιχάλης Βεργιάκης

Ο Θαυμαστός Καινούργιος Κόσμος του Αλντους Χάξλεϋ μάς μεταφέρει σε ένα Παγκόσμιο Κράτος στο έτος 632 Φορντ κάπου δηλαδή στο 2540μ.Χ όπου οι άνθρωποι αναπαράγονται τεχνητά και μαζικά σε κρατικά κέντρα επώασης! Ανάλογα με την ποσότητα οξυγόνου που παρέχεται σε αυτά τα έμβρυα, που μεγαλώνουν μέσα σε φιάλες, παράγονται πέντε τύποι ανθρώπων: οι Άλφα, οι Βήτα, οι Γάμμα, οι Δέλτα και οι Έψιλον! Χωρίζονται από τη στιγμή της γονιμοποίησης με την μέθοδο της κλωνοποίησης ανάλογα με τον τελικό κοινωνικό και επαγγελματικό προορισμό τους. Οι άνθρωποι αυτοί, πλήρως τυποποιημένοι διαμορφώνονται με εργοστασιακές μεθόδους για αυτό και χωρίζονται σε κοινωνικές τάξεις και ομάδες με τρόπο τεχνητό και όχι φυσικό καθώς εμφυτεύονται σε αυτές από πολύ μικρή ηλικία συγκεκριμένα μοτίβα σκέψεων που μαθαίνουν μέσα από την μέθοδο της υπνωπαιδείας! Η αναπαραγωγή του ανθρώπινου είδους επίσης δεν γίνεται με φυσικό τρόπο, οι ικανότητες και η ευφυΐα προκαθορίζονται

και ο καθένας κάνει την δουλειά για την οποία είναι προορισμένος «βιολογικά» να κάνει. Οι ανατρεπτικές ιδέες είναι απαγορευμένες στον Θαυμαστό Νέο Κόσμο και όποιος παρεκκλίνει του χορηγείται ένα ναρκωτικό που αποκαλείται «σόμα» με σκοπό να δημιουργεί αισθήματα ευφορίας και να καταστέλλει την δύναμη της συνείδησης! Όλοι κυκλοφορούν με κασετίνες από αυτό το υποκατάστατο. Στην κοινωνία τούτη δεν υπάρχει η έννοια του έρωτα, παρά μονάχα σεξ και με ένα τρόπο όλοι ανήκουν σε όλους. Έχουν εξαλειφθεί οι αρρώστιες, δεν υπάρχει πόνος, πείνα και δυστυχία. Οι άνθρωποι έχουν καταντήσει παθητικά βιορομποτ που δεν σκέπτονται, ούτε αγωνίζονται, ούτε ελευθερώνονται από τίποτα. Η φτηνή ζωή τους είναι προδιαγεγραμμένη βιολογικά από την παιδική ηλικία, χωρίς να παρεμβαίνει η συνείδηση!

Τον τυποποιημένο αυτόν κόσμο αναστατώνει ο Τζον, ένας νεαρός που γεννήθηκε σε "καταυλισμό αγρίων" και μεγάλωσε διαβάζοντας Σαίξπηρ. "Πόσο πανέμορφη είναι η ανθρωπότητα!" λέει, όπως η Μιράντα στην "Τρικυμία" του

Σαίξπηρ. "Ω, θαυμαστέ, καινούργιε κόσμε", αναφωνεί! Το μυθιστόρημα οφείλει τον τίτλο του ακριβώς σε αυτήν τη φράση από την τραγωδία του Σαίξπηρ, ο οποίος είναι απαγορευμένος στο Παγκόσμιο Κράτος επειδή η ανάγνωση των έργων του διεγείρει τα πάθη και αναστατώνει την ψυχή.

Τούτος ο «Άγριος» μεγαλώνοντας σε μια παραδοσιακή κοινωνία Ινδιάνων θα εκφράσει έναν αλλόκοτο τρόπο να λυτρώνεται κανείς από τα δύσκολα, γεγονός που προκαλεί έκπληξη στους κατοίκους του «καινούργιου κόσμου» που όπως και στον σημερινό έχουν απολέσει αυτή την δυνατότητα για Ελευθερία! Επιθυμούν μια ψεύτικη σταθερότητα: Οι άνθρωποι είναι ευτυχισμένοι, αποκτούν ό,τι θέλουν είναι εύποροι, είναι ασφαλείς, δεν αρρωσταίνουν ποτέ, δεν αντιλαμβάνονται το θάνατο, οπότε ούτε και τον Θεό και αγνοούν με ένα μακάριο τεχνητό τρόπο το πάθος και τα γηρατειά. Δεν έχουν συζύγους, παιδιά, δεν έχουν έρωτες, αγάπες, που να τους κάνουν να έχουν βαθιά αισθήματα. Η συμπεριφορά τους έχει διαμορφωθεί ανακλαστικά ώστε να μη μπορούν να συμπεριφερθούν διαφορετικά από όπως θα οφείλαν να συμπεριφερθούν. Και αν κάτι πάει στραβά υπάρχει το σώμα και τα ψυχότροπα φάρμακα!

«Που πηγαίνετε και το πετάτε απ' το παράθυρο εν ονόματι της ελευθερίας κύριε Άγριε αναφωνεί ο κεντρικός Διευθυντής: Περιμένετε να ξέρουν οι Δέλτα τι είναι Ελευθερία και να καταλαβαίνουν τον Οθέλλο καλό μου παιδάκι! Αλλά αυτό είναι το τίμημα που πρέπει να πληρώσουμε για τη σταθερότητα. Οφείλαμε να διαλέξουμε ανάμεσα στην ευτυχία και σ' αυτό που οι άνθρωποι ονόμαζαν υψηλή Τέχνη! Εμείς θυσιάσαμε την υψηλή Τέχνη!

Ο Άγριος έκανε Όχι με το κεφάλι. «Όλα αυτά μου φαίνονται τελείως φρικτά». Φυσικά η Ευτυχία δεν είναι ποτέ μεγαλόπρεπη, είπε ο Ελεγκτής. Κάναμε, ότι ήταν δυνατόν για να είναι η ζωή σας συναισθηματικά άνετη, για να σας προφυλάξουμε όσο γίνεται από το να έχετε συναισθήματα...! Πολλές φορές αναρωτήθηκα πως θα ήταν να μπορούσα να είμαι ελεύθερος και όχι υποδουλωμένος εξαιτίας της διαμόρφωσης της ανακλαστικής μου συμπεριφοράς αναφωνεί ένας από την ομάδα Α! Πως θα ήταν να περνούσα μια μεγάλη συμφορά, πόνο, απώλεια, διωγμό, χωρίς σώμα και χωρίς άλλο στήριγμα εκτός από τις εσωτερικές μου δυνάμεις!»

«Η γνώση και η αλήθεια ήταν τα υπέρτατα αγαθά. Ο ίδιος ο Φορντ όμως έκανε πολλά για να μετατοπίσει την έμφαση

από την αλήθεια και την ομορφιά στην άνεση και την ευτυχία. Αυτή την μετατόπιση την πετύχαινε με την μαγική παραγωγή και την κατανάλωση. Η καθολική ευτυχία διατηρεί σε σταθερή κίνηση τους τροχούς... πράγμα που δεν μπορούν να κάνουν η αλήθεια και η ομορφιά. Και φυσικά όποτε οι μάζες έπαιρναν την πολιτική εξουσία, αυτό που μετρούσε ήταν η ευτυχία και όχι η αλήθεια και η ομορφιά. Βλέπε για παράδειγμα που κατέληγαν όλες οι επαναστάσεις εναντίον των διεφθαρμένων ολιγαρχικών εξουσιών. Στην ασυδοσία και σε μια ελευθερία κακώς εννοούμενη. Και σε συνθήκες πολέμου οι άνθρωποι ήταν πρόθυμοι ν' αφήσουν να τεθούν υπό έλεγχο ως και οι ορέξεις τους, τα πάντα, αρκεί να εξασφάλιζαν μια ήρεμη ζωή...! Από τότε ο έλεγχος συνεχίζεται. Βέβαια αυτό δεν έκανε πολύ μεγάλο καλό στην αλήθεια, αλλά έκανε στην ευτυχία. Δεν μπορούμε να έχουμε κάτι χωρίς αντίτιμο. Η ευτυχία πρέπει να πληρώνεται με κάτι. Και εσείς πληρώνετε κύριε Γουάτσον... πληρώνετε γιατί τυχαίνει να ενδιαφέρεστε περισσότερο από

όσο πρέπει για την ομορφιά, αναφώνησε ο Ελεγκτής! Εγώ ενδιαφερόμουν από όσο έπρεπε για την αλήθεια. Πλήρως και εγώ, διαλέγοντας τελικά να υπηρετήσω την ευτυχία.»

Αλλά και σήμερα διαπιστώνουμε πως ζούμε σ' έναν κόσμο όπου η άνεση έχει μετατραπεί σε πρώτο προϊόν κατανάλωσης, τουλάχιστον στις λεγόμενες ανεπτυγμένες χώρες. Η τηλεόραση και τα σύγχρονα Μ.Μ.Ε (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης) βομβαρδίζουν με διαφημίσεις τις καλύτερες δυνατότητες ζωής και κανένας δεν αισθάνεται ικανοποιημένος με όσα έχει, καθώς ολόκληρο το προπαγανδιστικό σύστημα είναι στημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να πρέπει να αυξάνει κανείς την περιουσία του συνεχώς για να αισθάνεται καλύτερα. Και αυτό να μην τελειώνει ποτέ. Είναι σαν να πίνει κανείς από ένα νερό που αντί να τον ξεδιψάει να του προκαλεί μεγαλύτερη ακόμη δίψα. Και στο ψυχολογικό επίπεδο η επιθυμία άνεσης εκδηλώνεται ως αποφυγή κάθε προβληματισμού, ευθύνης και δέσμευσης. Και όσο περισσότερο επιθυμεί κανείς να μην υποφέρει τόσο πιο πολύ υποφέρει καθώς η Ζωή είναι σπαρμένη με δοκιμασίες και όπως λέει και ο Γ. Ρίτσος «Η Ζωή τραβάει την ανηφόρα!»

Είναι σαν να επιθυμεί κανείς ένα ποτάμι χωρίς ρεύματα, μια θάλασσα χωρίς κύματα, μια βουνοκορυφή χωρίς ανέμους.

Και στο νοητικό επίπεδο η άνεση υποδηλώνει έλλειψη σκέψης. Προτιμούμε τις προκατασκευασμένες ιδέες, εφόσον αυτές πλασάρονται έτοιμες και καθορίζουν τις ζωές μας. Οι αληθινές ιδέες ενοχλούν γιατί κουβαλούν ερωτήματα που καλούμαστε να απαντήσουμε και αυτό απαιτεί προσπάθεια και απόφαση!

Και με τόση ρουτίνα και σκέδαση πώς να στοχαστεί κανείς! Η σκέψη προϋποθέτει μια δύναμη συγκέντρωσης και εμβάθυνσης. Και ένα ύψος συνείδησης που μπορεί να μας ενώνει με το Όμορφο και το Καλό! Ποιος είμαι στα αλήθεια, σε τι μπορώ να γίνω καλύτερος και άρα χρήσιμος στην κοινωνία στην οποία ζω! Ας μην μιλάμε λοιπόν για ελευθερία σκέψης καθώς αυτή η δυνατότητα δεν ασκείτε σήμερα παρά μόνο από μια ελάχιστη μειοψηφία!

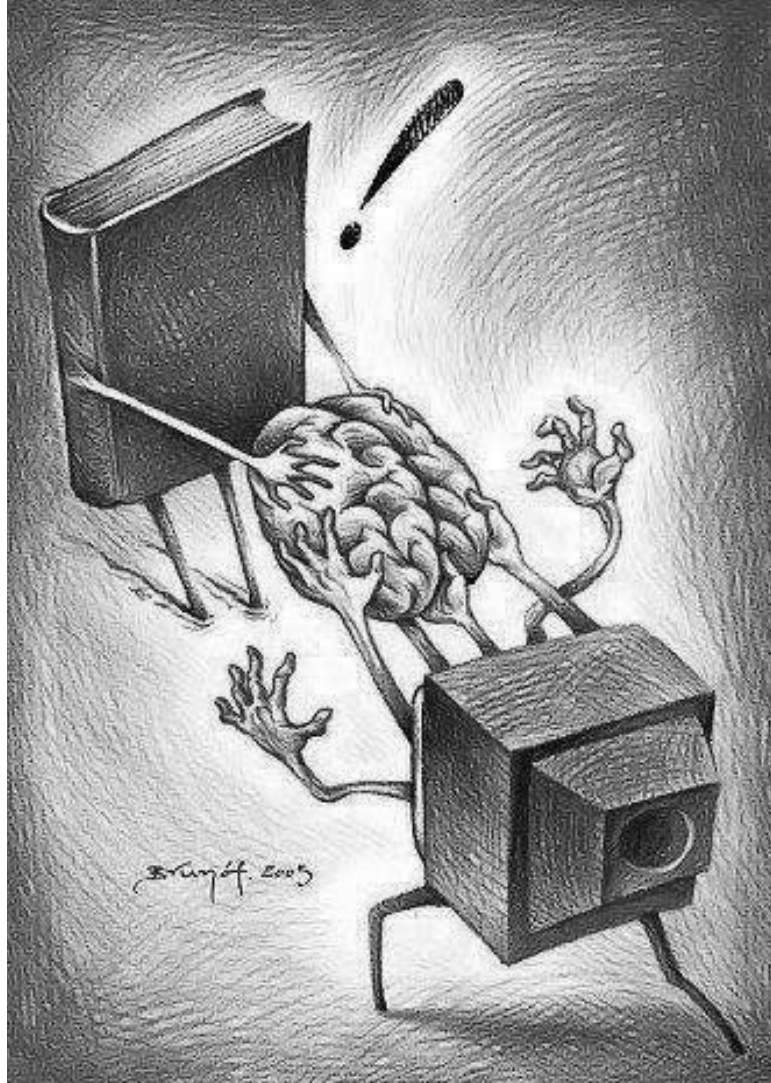
«Η επιθυμία άνεσης είναι ένα δείγμα έλλειψης ένα σημάδι αδυναμίας. Είναι να ζητάει κανείς έξω από τον εαυτό του ό,τι δεν βρίσκει μέσα του, όχι γιατί δεν υπάρχει, αλλά επειδή δεν ξέρει να το αναζητήσει!» είπε ένας φιλόσοφος του 20ου αιώνα. Συνήθως αναζητούμε όπως και αγαπάμε αυτό που δεν έχουμε. Έτσι όμως, ότι και να κατακτήσουμε μπορεί να το χάσουμε. Αναζητούμε την άνεση σε λάθος δρόμους, έξω από εμάς. Όπως συμβαίνει και με την αγάπη που μας μαθαίνει σταδιακά με τις δοκιμασίες της να αγαπάμε και να σεβόμαστε τον εαυτό μας, έτσι και η κάθε μορφή άνεσης πηγάζει από μέσα μας από την εσωτερική πνευματική φύση μας. Αν μάθουμε στα δύσκολα να εργαζόμαστε με εμάς, αυτά που σφυρηλατούμε δεν μπορεί παρά να είναι μέσα μας και να αποτελούν την αληθινή μας περιουσία, δεν μπορεί κανείς να μας τα πάρει! Δεν μπορεί κανένα είδος εξουσίας, να κλονίσει την αξιοπρέπεια μας, την δημιουργικότητα μας, την ελεύθερη βούληση μας, τα ιδανικά μας, την πίστη στις δοκιμασίες της Ζωής, αυτό που εν τέλει είμαστε και αυτό που επίσης είμαστε προορισμένοι να γίνουμε...!!

Σήμερα όμως τι συμβαίνει στα αλήθεια; Οι ανθρώπινες κοινωνίες βρίσκονται σε σύγχυση και αποπροσανατολισμό από την πληθώρα των πληροφοριών...! Ο κόσμος πεθαίνει καθώς χάσαμε από την ζωή μας το αίσθημα του τραγικού όπως έλεγε ο Σεφέρης. Με το ευδαιμονιστικό ιδεώδες που μας κατακλύζει, ο άνθρωπος ζητά μόνο την χαρά και αποστρέφει το πρόσωπο του από την λύπη και τις δοκιμασίες. Αποστρέφει το πρόσωπο του και από την μοναξιά! Τις συνθήκες εκείνες μέσα απ' τις οποίες έχει την δυνατότητα να ξανασυναντήσει

και να ανασυγκροτήσει τον χαμένο εαυτό του. Έχουμε ξεχάσει ότι στην ζωή μόνοι μας ερχόμαστε και μόνοι μας θα αποδημήσουμε...! Αποτελεί και αυτή ένα από τα πολλά πέπλα της απατηλότητας του κόσμου, της Μάγια όπως έλεγαν οι Ινδοί, που οφείλουμε να ξεσκεπάσουμε για να βρούμε την αληθινή της αξία και χρησιμότητα....! Στην λογική της ζωής υπάρχει και το παράλογο, το απροσδόκητο, περιστάσεις που υπακούουν στους νόμους της φύσης, στην αιτιοκρατία και σε σκοπούς που καθορίζονται από το ρεύμα της ζωής και της εξέλιξης και όχι από τυράννους και καιροσκόπους. Η αληθινή μας εξέλιξη, όπως και το σύμπαν, ακολουθεί μια πορεία, κατευθύνεται προς ένα σκοπό που μας υπερβαίνει και η λογική μας στην παρούσα εξελικτική φάση δυσκολεύεται να κατανοήσει. Διαθέτουμε όμως την ελευθερία για να βαδίσουμε αυτή την ατραπό και να διορθώνουμε τις παρεκκλίσεις και τα λάθη μας. Την ελευθερία να αποδεχτούμε τις δυσκολίες με πνεύμα αναζήτησης και μάθησης. Διαφορετικά που βρίσκεται η αξία;

Στο «1984» σημειώνει ο Χάξλεν οι άνθρωποι ελέγχονται μέσω της οδύνης και του φόβου! Στον «Θαυμαστό Καινούργιο Κόσμο Ξανά», τονίζει πως οι υπέρμαχοι της μιας ψεύτικης ελευθερίας και οι ορθολογιστές παρέλειψαν να εκτιμήσουν την ακόρεστη δίψα του ανθρώπου για άνεση και ψυχαγωγία! Έτσι, ενώ ο Όργουελ φοβόταν ότι θα μας καταστρέψουν αυτά που μισούμε ως στοιχεία επιβαλλόμενα απ' έξω, ο Χάξλεν φοβόταν ότι τελικά θα μας καταστρέψουν αυτά που μαθαίνουμε να αγαπάμε...! Στις αρχές του 20ου αιώνα με την αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας και την ενέργειας γεννήθηκαν αυτές οι δύο προφητείες για την μοίρα της ανθρωπότητας, του Όργουελ και του Χάξλεν. Ο Όργουελ φοβόταν εκείνους που θα μας στερούσαν την πληροφόρηση, ο Χάξλεν ανησυχούσε για αυτούς που θα μας βομβάρδιζαν με τόσες πληροφορίες ώστε να μην ξέρουμε τι να επιλέξουμε καταντώντας μας πλάσματα παθητικά και εγωιστικά. Τον Όργουελ τον φόβιζαν οι άνθρωποι που θα απαγόρευαν τα βιβλία. Τον Χάξλεν τον φόβιζε το γεγονός ότι δεν θα υπήρχε λόγος να απαγορευτεί ένα βιβλίο, γιατί δεν θα βρισκόταν άνθρωπος πρόθυμος να το διαβάσει.

Ο Όργουελ προειδοποιούσε ότι κάποια στιγμή θα επιβληθεί ένας έξωθεν αυταρχισμός. Αντιθέτως για τον Χάξλεν, δεν χρειάζεται ο «Μεγάλος Αδελφός» για να στερηθεί η ανθρωπότητα την αυτονομία, την ωριμότητα και την ιστορική

της μνήμη. Πίστευε ότι σταδιακά οι άνθρωποι θα καταλήξουν να αγαπούν την καταπίεση τους, να λατρεύουν την τεχνολογία και να αποδομούν την ικανότητα τους για σκέψη!

Μέχρι τώρα ήταν δυνατόν να καταπιεστεί η ανθρώπινη ελευθερία, μέσω εξαναγκασμού, ιδεολογιών, μέσω του χειρισμού του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος των ανθρώπων και πρόσφατα μέσω τεχνικών δημιουργίας εξαρτημένων αντανakλαστικών. Η ύστατη επανάσταση για την οποία μας μιλάει ο κ. Χάξλεν ασχολείται με την ανάπτυξη νέων ελέγχων της συμπεριφοράς, που δρουν άμεσα στους ψυχοσωματικούς μηχανισμούς των ανθρώπων, δηλαδή με την δυνατότητα να αντικαταστήσει κανείς τους εξωτερικούς καταναγκασμούς από εσωτερικούς καταναγκασμούς. Μπορούμε να πούμε ότι στο παρελθόν όλες οι επαναστάσεις, πολιτικές, θρησκευτικές, και οικονομικές, δεν στόχευαν άμεσα στον άνθρωπο αλλά στην αλλαγή του περιβάλλοντος, ώστε αλλάζοντας το περιβάλλον κατάφερναν να έχουν επίδραση και στον άνθρωπο! Σήμερα στην προσέγγιση αυτού που λαμβάνει χώρα στον κόσμο μας, ο άνθρωπος μπορεί να επιδράσει άμεσα στην ψυχοσωματική

κατάσταση των ομοίων του. Αυτό γίνονταν γενικά πάντα στο παρελθόν αλλά με βίαιο τρόπο. Τεχνικές τρομοκρατίας είναι γνωστές από πολύ παλιά και εφαρμόζονταν με περισσότερο ή λιγότερη ευφυΐα και μερικές φορές με εξαιρετική ωμότητα, για να μπορέσουν να βρουν τους καλύτερους τρόπους να χρησιμοποιούν βασανιστήρια, φυλακίσεις και κάθε είδους εξαναγκασμούς.

Όπως όμως αναφέρει ένα ρητό, «Μπορείς να κάνεις οτιδήποτε με μια ξιφολόγχη, εκτός από το να καθίσεις επάνω της!» Αν πρόκειται να ελέγξεις ένα πληθυσμό για κάποιο χρονικό διάστημα πρέπει να έχεις κάποιο βαθμό συναίνεσης. Είναι εξαιρετικά δύσκολο να καταφέρεις να λειτουργήσει για απεριόριστο χρόνο μια καθαρή τρομοκρατία.

Πρέπει να εισάγεις ένα στοιχείο πειθούς, ένα στοιχείο αποδοχής από τους ανθρώπους, αυτού που τους συμβαίνει! Καθώς φαίνεται, εδώ και πολλά χρόνια, βρισκόμαστε σε μια

διαδικασία ανάπτυξης μιας ολόκληρης σειράς τεχνικών που δίνουν την δυνατότητα στην ελέγχουσα ολιγαρχία, που πάντα υπήρχε και θα υπάρχει, να κάνει τους ανθρώπους να τους αρέσει η σκλαβιά τους! Και φαίνεται πως αυτό το σενάριο επιβεβαιώνεται σήμερα. Υπάρχει μια γενική τάση προς αυτή την κατεύθυνση, προς αυτή την μέθοδο ελέγχου, με την οποία είναι δυνατόν οι άνθρωποι να φτιαχτούν έτσι ώστε να τους αρέσει μια κατάσταση πραγμάτων, που υπό οποιεσδήποτε κανονικές συνθήκες, δεν θα έπρεπε να τους αρέσει! «Εννοώντας, να διασκεδάζουν με το να είναι δούλοι!» (Άντλους Χάξλεϋ)

Ο Χάξλεϋ στα μέσα του 20ου αιώνα πίστευε ότι θα δαμαστεί η πυρηνική ενέργεια, όπως και έγινε και αυτά τα κάθε άλλο ανώδυνα εγχειρήματα θα τα διευθύνουν υπερσυγκεντρωτικές ολοκληρωτικές κυβερνήσεις. Αυτό είναι αναπόφευκτο, καθώς οι ταχείες τεχνολογικές αλλαγές γίνονταν στο πλαίσιο μιας οικονομίας της μαζικής παραγωγής, και αφορούσαν κατά το

πλείστον άπορο πληθυσμό, εμφάνιζαν πάντα την τάση να προκαλούν οικονομική και κοινωνική αναστάτωση. Για να αντιμετωπιστεί η αναστάτωση, η εξουσία έγινε συγκεντρωτική και ο κυβερνητικός έλεγχος επεκτάθηκε και εντάθηκε. Και δεν υπάρχει κανένας λόγος που θα έκανε το νέο ολοκληρωτισμό να μοιάσει υποχρεωτικά με τον παλιό. Η διακυβέρνηση με κλομπ και εκτελεστικά αποσπάσματα, με τεχνητές λιμοκτονίες, μαζικές εκτοπίσεις και φυλακίσεις δεν είναι μόνο απάνθρωπη, είναι αποδεδειγμένα αναποτελεσματική. Και σε μια εποχή ανεπτυγμένης τεχνολογίας, η αναποτελεσματικότητα είναι αμάρτημα. Έτσι, ένα πραγματικό αποτελεσματικό ολοκληρωτικό κράτος θα ήταν εκείνο στο οποίο το παντοδύναμο εκτελεστικό σώμα των πολιτικών αρχηγών και η στρατιά των διευθυντών τους θα κυβερνούσαν ένα πληθυσμό δούλων, που δεν θα χρειαζόταν να εξαναγκάζονται, γιατί θα αγαπούσαν την υποδούλωση τους. Να τους κάνουν να την αγαπήσουν είναι το έργο που αναθέτουν τα σημερινά κράτη στα υπουργεία προπαγάνδας, στους εκδότες των εφημερίδων και στους υπεύθυνους καναλάρχες!

Τα πιο σημαντικά μελλοντικά σχέδια θα είναι πολύ εκτεταμένες επιχορηγούμενες από τις αρμόδιες κυβερνήσεις έρευνες, πάνω σ' αυτό που οι πολιτικοί και οι συμμετέχοντες επιστήμονες θα ονομάζουν «το πρόβλημα της ευτυχίας». Μ' άλλα λόγια, το πρόβλημα του να κάνουν τους ανθρώπους να αγαπήσουν την υποδούλωση τους. Και καθώς, χωρίς οικονομική εξασφάλιση, η αγάπη για την υποδούλωση δεν θα μπορέσει πιθανότατα να γίνει πραγματικότητα, η παντοδύναμη εκτελεστική εξουσία και οι διευθυντές της θα φροντίσουν να λύσουν αυτό το πρόβλημα...! Η αγάπη για την υποδούλωση μπορεί να εδραιωθεί μόνο σαν αποτέλεσμα μιας βαθιάς, προσωπικής επανάστασης στα μυαλά και στα κορμιά των ανθρώπων! Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται μια πλήρως ανεπτυγμένη τεχνική υποβολής και διαμόρφωσης ανακλαστικής συμπεριφοράς, που θα εφαρμόζεται από την παιδική ηλικία. Μια ανεπτυγμένη επιστήμη των ανθρωπίνων διαφορών που θα δίνει την δυνατότητα στους κυβερνητικούς μάνατζερ να τοποθετούν κάθε άτομο στη θέση της οικονομικής και κοινωνικής ιεραρχίας που του ή της ταιριάζει.

Και εφ' όσον η πραγματικότητα, όσο ουτοπική κι αν είναι, είναι κάτι από το οποίο οι άνθρωποι νοιώθουν αρκετά συχνά την ανάγκη να ξεφύγουν, ένα υποκατάστατο ναρκωτικό

ή ψυχότροπα φάρμακα θα εξασφαλίζουν την πολυπόθητη ψεύτικη σταθερότητα.

Εν τέλει, η Ουτοπία φαίνεται πως βρίσκεται πολύ πιο κοντά μας από όσο θα μπορούσαμε να φανταστούμε. Σήμερα, φαίνεται πολύ πιθανόν να μας πλακώσει η φρίκη μέσα σ' ένα μόλις αιώνα...! Αν στο μεταξύ δεν τιναχτούμε στον αέρα. Πράγματι, αν δεν διαλέξουμε την αποκέντρωση και την χρήση της εφαρμοσμένης επιστήμης όχι σαν σκοπό του οποίου οι άνθρωποι θα είναι τα μέσα, αλλά ως μέσο για να δημιουργήσουμε μια νέα ανθρωπότητα ελεύθερων ανθρώπων, θα έχουμε να διαλέξουμε μόνο μια από τις ακόλουθες δύο δυνατότητες. Είτε ορισμένους εθνικούς, στρατικοποιημένους ολοκληρωτισμούς που θα έχουν για βάση τους την τρομοκρατία της ατομικής βόμβας και για επακόλουθο τους την καταστροφή του πολιτισμού ολάκερου ή έναν υπερεθνικό ολοκληρωτισμό, που θα τον γεννήσει το κοινωνικό χάος, το οποίο θα έρθει σαν αποτέλεσμα της γοργής τεχνολογικής ανάπτυξης καθώς και της ανάπτυξης εξ' αιτίας της ανάγκης για αποτελεσματικότητα και σταθερότητα της τυραννίας του κράτους πρόνοιας της ουτοπίας.

Εμείς είμαστε υπεύθυνοι για τις επιλογές μας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θαυμαστός Καινούργιος Κόσμος, Άλντους Χάξλεϋ
- Διασκέδαση μέχρι θανάτου, Neil Postman
- Θαυμαστός Καινούργιος Κόσμος Ξανά, Άλντους Χάξλεϋ
- Παιχνίδια στον Καθρέπτη, Delia S. Guzman
- Γράμματα στη Δέλια και στο Φερνάντο, Giorgio A. Livraga

Ποιοί είμαστε:

Η Νέα Ακρόπολη είναι ένας Διεθνής Πολιτιστικός και Φιλοσοφικός Οργανισμός που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 55 χώρες στον κόσμο και έχει ως σκοπό να ενεργοποιήσει την εσωτερική δύναμη του ατόμου, προωθώντας τον ανθρώπινο πολιτισμό, τον αυθεντικό εθελοντισμό και την πρακτική φιλοσοφία.

Οι 3 αρχές μας

1 - Συναδελφосύνη

Η προώθηση ενός Ιδεώδους παγκόσμιας συναδελφосύνης βασισμένο στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, πέρα από τις διαφορές μας, φυλετικές, μορφωτικές, θρησκευτικές, κοινωνικές κ.ά.

2 - Γνώση

Η αγάπη για τη σοφία, η οποία μέσα από τη συγκριτική μελέτη των φιλοσοφιών, θρησκειών, επιστημών και τεχνών, προωθεί τη γνώση για το σύμπαν, τη φύση και τον άνθρωπο.

3 - Ανάπτυξη

Η ανάπτυξη των καλύτερων στοιχείων του ανθρώπου, με την προώθηση και την ένταξή του στη φύση και την κοινωνία, όχι ως απλό παρατηρητή αλλά ως ενεργό συμμετέχοντα σ' έναν κόσμο που χρειάζεται βελτίωση.

Ο στόχος μας

Προτείνουμε ένα Νέο Ανθρωπισμό, μια νέα Φιλοσοφική προσέγγιση του κόσμου και του Εαυτού μας. Νέα και συγχρόνως αρχαία, βασισμένη στη Σοφία του παρελθόντος αλλά προσαρμοσμένη στο σήμερα, στις σύγχρονες ανάγκες μας και με οραματισμό για το μέλλον.

...η
αναζήτηση
της Σοφίας
που γίνεται
τρόπος ζωής
και δίνει
νόημα στην
ύπαρξή
μας

Τι είναι για μας η φιλοσοφία

Η φιλοσοφία είναι η **σοφία της καθημερινής ζωής**. Το να φιλοσοφείς είναι πολύ απλά να είσαι «παρών» στη ζωή, στους άλλους και στον εαυτό σου.

Δεν είναι μια διανοητική προσέγγιση αλλά πάνω απ' όλα ένας τρόπος ζωής προσιτός σε όλους και αποτελείται από την εφαρμογή των διδασκαλιών των σοφών όλων των εποχών.

Γιατί Φιλοσοφία σημαίνει να συνδιαλεγόμαστε με τον εαυτό μας, να ερχόμαστε σε επαφή με ιδέες κι όχι με απόψεις και να κάνουμε **σωστές επιλογές ελεύθερα**.

προσφέρει
το οξυγόνο
της ψυχής,
ένα Όραμα
για να
Είσαι

Τι είναι για μας ο πολιτισμός

Στη Νέα Ακρόπολη αναγνωρίζουμε την ανάγκη να διασώσουμε και να αναπτύξουμε, μέσα από μια ολιστική προσέγγιση, την τέχνη, την επιστήμη, το μυστικισμό και την πολιτική ως την τέχνη της αρμονικής συνύπαρξης. Δεν μαθαίνουμε απλά για κάθε πολιτισμό αλλά **χτίζουμε τον πολιτισμό και την κουλτούρα μέσα στον καθένα**.

Γιατί ο Πολιτισμός διευρύνει την κατανόησή μας για τη ζωή και τον κόσμο και μας φέρνει πιο κοντά στον άνθρωπο μέσα από ένα πνεύμα σεβασμού, αλληλεγγύης και αλληλοκατανόησης.

είναι μια
αυθεντική
στάση
καρδιάς,
ένα κανάλι
Δύναμης
και Ζωής

Τι είναι για μας ο εθελοντισμός

Ο Εθελοντισμός είναι μια **αυθεντική στάση καρδιάς** πέρα από τις μόδες.

Η Νέα Ακρόπολη προσφέρει στην κοινωνία ένα πεδίο μέσα από το οποίο μπορεί ο άνθρωπος αναπτύσσοντας τις αξίες της ένωσης, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας, της υπευθυνότητας, να οδηγηθεί στη βελτίωση τόσο του εαυτού του όσο και της κοινωνίας στην οποία ζει.

Γιατί το σκοτάδι δεν νικείται με χτυπήματα αλλά με Φως!

Ο μύθος της σπηλιάς του Πλάτωνα

Κείμενο: Αντώνης Ψαθάκης

Ας μιλήσουμε λοιπόν για το σπήλαιο. Τι είναι ένα σπήλαιο; Πως λειτουργεί σε εμάς; Τι ήθελε να μας πει ο Πλάτωνας με την παράθεση αυτού του μύθου μέσα από τα λόγια του Σωκράτη στο έργο του Πολιτεία; Και, κυρίως, τι μπορούμε να αποκομίσουμε εμείς από όλα αυτά;

Είναι σημαντικό, που το άρθρο αυτό γράφεται σε μια εποχή που τα σημάδια και η διαχρονικότητα αυτού του μύθου είναι όλο πιο κοντά μας καθημερινά. Βλέπουμε συνεχώς μεσαιωνικά στοιχεία και συμπεριφορές ενώ βρισκόμαστε σε μια εποχή τεχνολογίας και εξέλιξης. Όμως ο σκοταδισμός, η παραπληροφόρηση, οι επιδημίες, ο εγωκεντρισμός και αλλά βασικά μεσαιωνικά χαρακτηριστικά είναι πάλι παρόντα με ένα νέο πέπλο. Χρειάζεται από τον καθένα μας μια ανοιχτή και ελεύθερη σκέψη χωρίς προκαταλήψεις ή φανατισμό για να μπορέσουμε να εμβαθύνουμε, να αντιληφθούμε και να ερμηνεύσουμε πέρα από τα σημάδια. Το μήνυμα του σπηλαίου, επαναστατικό και σύγχρονο ταυτόχρονα, απαιτεί από τον καθένα μας τόλμη και γενναιότητα για να μπορέσει να μας αφυπνίσει και να μας δια φωτίσει επί της ουσίας.

Αν παρομοιάσουμε την ανθρωπότητα με ένα κοπάδι προβάτων, τότε σε κάθε πρόβατο θα λέγαμε πως βρίσκεται εν δυνάμει, αλλά σε ύπνωση, ένας ήρωας.

Ας δούμε εικονοπλαστικά τώρα, πως θα λειτουργούσε ένα κοπάδι ή μια κοινότητα προβάτων/ηρώων αν αυτά μπορούσαν να σκεφτούν όπως εμείς οι άνθρωποι. Καταρχάς, υπάρχει πάντα ένας βοσκός/αρχηγός για τα πρόβατα. Υπάρχουν επίσης, ένας αρχηγός κριός και το τσοπανόσκυλο, που οδηγούν το κοπάδι βάσει αυτών που τους έχει ορίσει ο βοσκός. Πως λειτουργεί όμως αυτός;

Αρχικά για να μπορέσει να γίνει κάποιος βοσκός θα έλεγε κανείς πως απαιτείται μια ικανότητα ανώτερης δύναμης, νόησης και γνώσης για να μπορέσουν να ικανοποιηθούν σωστά οι ανάγκες των προβάτων. Αυτό χρειάζεται θέληση για μάθηση και χρόνια παρατήρηση στον τρόπο λειτουργίας τους. Φυσικά, υπάρχει πάντα μέσα στο βοσκό η σκοπιμότητα να εκμεταλλευτεί προς όφελος του το κοπάδι, αλλιώς δεν θα γινόταν εξαρχής βοσκός. Ο βοσκός κατέχει τη γη και διάφορους πόρους. Αφού γνωρίσει τις ανάγκες τους και τον τρόπο συμπεριφοράς τους, πιθανώς θα δράσει σαν σωτήρας

για αυτά προσφέροντας όσα εκείνα αποζητούν, δηλαδή φαγητό, στέγη και κυρίως προστασία. Ίσως τα εκφοβίζει που και που, ότι εκεί έξω παραμονεύει ο λύκος και σίγουρα θα βρει κάποιο τέχνασμα για να τα κάνει να πειστούν ότι χωρίς αυτόν η εύρεση τροφής είναι αδύνατη. Επίσης, θα τους παρέχει κάποιο κτηνίατρο ως ένδειξη φροντίδας όταν και μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο, κάνοντας τα να πιστεύουν πως αυτή η δωρεάν προσφορά του "καλού αφέντη" τους έρχεται ανιδιοτελώς από αγάπη και μάλιστα χωρίς κανένα από μέρους τους προσωπικό κόστος.

Έτσι, τα πρόβατα με το καιρό θα νιώθουν ότι προσφέρονται – υποτάσσονται και ζουν σε ένα ασφαλές περιβάλλον, αρχίζοντας να μην έχουν ανάγκη πια να αναζητήσουν κάτι κάπου αλλού. Θα συνηθίσουν να ζουν στο μαντρί ή στο βοσκοτόπι που τους έχει ορίσει ο βοσκός τους, θεωρώντας ότι αυτή είναι η φυσιολογική ζωή που θα έπρεπε να έχουν. Αυτή είναι πλέον η πραγματικότητα-κανονικότητα τους. Η εργασία τους είναι να παράγουν γάλα αλλιώς ο βοσκός δεν θα τα ταΐσει. Τα αρνάκια τους θα μεγαλώσουν με τα ίδια συγκεκριμένα πρότυπα και ο κόσμος τους θα είναι αυτός που έχει ήδη οριστεί. Ρόλος τους είναι να εκπληρώσουν την όλο και μεγαλύτερη επιθυμία του βοσκού/ αφέντη τους για γάλα και τίποτα περισσότερο. Δεν θα ξέρουν πλέον καν πως είναι να ζει κάποιο πρόβατο διαφορετικά. Δεν θα έχουν δικαίωμα να βγουν στον ήλιο παρά μόνο για να φάνε όσο πιο γρήγορα γίνεται ώστε να μπορέσουν μετά να παράξουν τις επιθυμητές ποσότητες που τους ζητούνται. Δεν θα έχουν το δικαίωμα να παίξουν, να τρέξουν, να δοκιμάσουν να φάνε και από διπλανά χωράφια. Ίσως μάλιστα δεν τους επιτραπούν καν αυτά και να εκτραφούν σε μια ειδική εγκατάσταση περιορισμένου χώρου στοιβαγμένα το ένα δίπλα στο άλλο, ταϊζόμενα μόνο μέσα από ειδικές ταΐστρες. Όποιο πρόβατο θελήσει να πει κάτι νέο ή να κάνει κάτι έξω από τα δεδομένα, αυτό θα φανεί περίεργο (ίσως και τρελό). Δεν θα γίνει πιστευτό για λογικό από τα υπόλοιπα πρόβατα, γιατί η αμοιβαία τους λογική τους υπαγορεύει ότι έτσι είναι ο κόσμος και τα πράγματα. Οτιδήποτε άλλο είναι παράλογο. Θα κυνηγηθεί από το βοσκό, τα τσοπανόσκυλα και ίσως τα ίδια τα πρόβατα μέχρι να βρεθεί πάλι στον 'ίσιο δρόμο'. Ίσως πάλι έρθουν με τον καιρό νέες τροφές και νέα συστήματα που θα κάνουν τα πρόβατα να αισθάνονται ότι προοδεύουν, ότι βρίσκονται στην καλύτερη δυνατή στιγμή τους. Ένα νέο είδος

χορταριού ας πούμε. Με αυτό το τρόπο θα πειστούν ακόμα περισσότερο πως ότι γίνεται είναι για το καλό τους και θα είναι σε ένα βαθμό ίσως ευτυχημένα.

Ο βοσκός έτσι, θα παρουσιαστεί σαν σωτήρας, σαν Θεός ηγέτης που οδηγεί το κοπάδι πάντα προς μια καλύτερη μοίρα. Για τα πρόβατα αυτός είναι κάτι ακατανόητο. Μπορεί να μην τον αντιλαμβάνονται καν ορισμένες φορές. Ουσιαστικά δεν ξέρουν και αγνοούν παντελώς τα κίνητρα και τον τρόπο σκέψης του. Το πιθανότερο είναι να πιστεύουν ότι κερδίζουν την τροφή τους με την παραγωγή τους, αλλά στην πραγματικότητα ο βοσκός κερδίζει πολύ παραπάνω από αυτό το γάλα. Κερδίζει πέραν των άλλων, την υπεραξία της παράγωγης των προβάτων, το καθαρό του κέρδος. Τα πρόβατα όμως δεν το γνωρίζουν αυτό. Η γνώση είναι δύναμη για το βοσκό. Με την απληστία του ίσως καταλήξει να πιέζει παραπάνω τα πρόβατα σε πιο εντατικές παραγωγές, με περισσότερα πρόβατα και ακόμα στενότερο χώρο εκτροφής. Εφόσον στόχος είναι το όλο και μεγαλύτερο κέρδος, θα αυξάνει και θα μηχανοποιεί το κοπάδι όλο και περισσότερο. Ο βοσκός είναι έξυπνος. Δεν θα αφήσει να φανεί

ποτέ υπαίτιος για κάτι. Θα βάλει μπροστά το τσοπανόσκυλο να φαίνεται και αν αυτό δεν κάνει καλά την δουλεία του θα το αντικαταστήσει την αμέσως επόμενη στιγμή.

Αν κάποιο πρόβατο τώρα επαναστατήσει και αποφασίσει να δραπετεύσει από το μαντρί, αν τα καταφέρει πρώτα από όλα να ξεφύγει από το κυνήγι και το ξύλο του βοσκού και του τσοπανόσκυλου και να παραμείνει ζωντανό, θα βρει ένα άλλο κόσμο μπροστά του. Προφανώς θα δυσκολευτεί να βρει τροφή. Θα αντιμετωπίσει διάφορους κινδύνους και κακοτοπιές και θα είναι σχεδόν αδύνατο να επιβιώσει. Φοβισμένο, ίσως γυρίσει πίσω στο κοπάδι και ξαναμπεί στο ίδιο μοτίβο. Υπάρχουν όμως και πρόβατα που ξύπνησαν, βγήκαν από το μαντρί, επιβίωσαν και δεν γύρισαν ποτέ. Προσαρμόστηκαν ξανά στο μέρος όπου είναι η πραγματική τους φύση να ζουν, μέσα στο δάσος και κάτω από τον Ήλιο. Είναι αυτά που απελευθερώθηκαν. Για αυτά πάσχιζε ο Σωκράτης και μας μίλησε μέσα από αυτόν ο Πλάτωνας.

Ας δούμε τώρα λοιπόν την περιγραφή του μύθου αυτού.

Η Πλατωνική περιγραφή του Μύθου

Η ψυχές μοιάζουν με ανθρώπους που κατοικούν μέσα σε μια σπηλιά, που έχει ανοιχτή είσοδο προς το φως. Φαντάσου

τους ανθρώπους αυτούς, εκεί μέσα, από την παιδική τους ηλικία, αλυσοδομένους στα πόδια και στο λαιμό. Δεν μπορούν να σηκωθούν αλλά ούτε και το κεφάλι τους να στρέψουν δεξιά και αριστερά. Κάθονται σε σημείο που έχουν την είσοδο της σπηλιάς στα νώτα τους και είναι αναγκασμένοι να βλέπουν πάντοτε μπροστά.

Υπέθεσε τώρα, πως πίσω τους καίει μια μεγάλη φωτιά και πως μπροστά από τη φωτιά περνάει ένας δρόμος που ένας τοίχος τον χωρίζει από τους αλυσοδομένους. Η λάμψη της φωτιάς πέφτει στο βάθος της σπηλιάς ώστε να φωτίζει καλά το εσωτερικό της. Βάλε με το νου σου, πως αυτήν την ώρα περνάνε από το δρόμο άνθρωποι (θαυματοποιοί) κρατώντας λογής- λογής σκεύη, ανδριάντες και άλλα πολλά. Οι άνθρωποι αυτοί, καθώς διαβαίνουν, κρατάνε τα αντικείμενα τόσο ψηλά, ώστε αυτά να υψώνονται πάνω από τον τοίχο, που χωρίζει τους αλυσοδομένους από το δρόμο. Οι σκιές τότε από τα αντικείμενα θα πέφτουν μέσα στο εσωτερικό της σπηλιάς. Οι αλυσοδομένοι θα βλέπουν τις σκιές αυτών των αγαλμάτων, όχι όμως τις σκιές των ανθρώπων που τα κρατούν. Κι αν μάλιστα τύχει να ακούσουν κάποιο απόηχο από τις φωνές εκείνων, που περνούν πίσω από τους αλυσοδομένους, τότε θα νομίσουν

πως έρχεται από τις ίδιες τις σκιές. Θα πιστέψουν, πως οι σκιές μιλάνε, μιας και ποτέ δεν είδαν πραγματικούς ανθρώπους, ούτε ποτέ άκουσαν ανθρώπινη φωνή.

Αν κάποιος από τους δεσμώτες ελευθερωθεί και στραφεί προς την είσοδο της σπηλιάς και προς το φως, θα πονέσει, θα υποφέρει, θα θαμπωθεί και δε θα βλέπει τίποτα. Θα χρειαστεί μια νέα εκπαίδευση για να μπορέσει τελικά να δει τα πραγματικά αντικείμενα. Φαντάσου πως κάποιος του λέει πως, ότι έβλεπε όλη του τη ζωή ήταν μια ψευδαίσθηση και τον αναγκάζει να βγει από τη σπηλιά για να δει τον ήλιο. Πρώτα, θα δει καλύτερα τις σκιές από τις αντανakλάσεις των αντικειμένων στο νερό και μετά τα πραγματικά αντικείμενα, μετά τον νυχτερινό έναστρο ουρανό έως ότου τελικά θα καταφέρει να αντικρύσει τον ίδιο τον ήλιο και θα μπορέσει να τον αντιληφθεί όπως πραγματικά είναι. Όταν, μετά, θα θυμόταν τους συνδεσmώτες του θα ένοιωθε οίκτο γι' αυτούς. Φαντάσου τώρα να επιστρέφει από τον ήλιο στην σπηλιά για να βρεθεί πάλι ανάμεσά τους προκειμένου να μοιραστεί μαζί τους τη γνώση που έλαβε. Τα μάτια του θα γέμιζαν σκοτάδι και αν προσπαθούσε να ελευθερώσει κάποιον για να τον οδηγήσει στο φως θα τον χλεύαζαν και θα τον οδηγούσαν στον θάνατο.

Αποσυμβολισμός

Το σπήλαιο συμβολίζει την αποτυχημένη πολιτική κοινωνία, στην οποία δεν κυβερνούν οι φιλόσοφοι (όπως στην ιδανική πλατωνική πολιτεία), αλλά δημαγωγοί και διεφθαρμένοι πολιτικοί. Η αιτία της κατάστασης αυτής είναι η απαιδευσία, των πολιτών, που τους κάνει άβουλους και των αρχόντων, που τους κάνει διεφθαρμένους. Η χειραγώγηση στηρίζεται πάντα στην άγνοια.

Οι δεσμώτες του σκοτεινού σπηλαίου, συμβολίζουν τον άνθρωπο που είναι δέσμιος των επιθυμιών του. Επιθυμιών που στην πραγματικότητα δεν του είναι απαραίτητες αλλά του τις επέβαλαν οι άρχοντες του με τις σκιές που συνεχώς του προβάλουν. Δεν διαθέτει κριτήρια γι' αυτό και στο πνεύμα του κυριαρχούν οι ψευδαισθήσεις, ακόμα και οι δεισδαιμονίες. Εξ' αιτίας της ανυπαρξίας των κριτηρίων ή λόγω σύγχυσης των πληροφοριών ταυτίζει τη φαντασίωση με την πραγματικότητα. Δε δύναται να διακρίνει την πραγματικότητα από την ψευδοπραγματικότητα ή, αλλιώς, δε διαθέτει εκείνα τα κριτήρια που θα του επέτρεπαν να διακρίνει την (κανονική) πραγματικότητα από εκείνη που θα ήθελε ο ίδιος να είναι πραγματικότητα. Θεωρούν ότι οι σκιές και οι αντίλαλοι είναι

η αλήθεια των όντων, ακριβώς γιατί έτσι έμαθαν από παιδιά να αναγνωρίζουν αυτό τον κόσμο. Δεν μπορείς να γνωρίζεις κάτι αν δεν το έχεις ζήσει. Θα αντιδράσουν, επομένως, εναντίον όποιου προσπαθήσει να τους οδηγήσει προς μια άλλη πραγματικότητα. Μπορεί ακόμα και να τον σκοτώσουν ή να τον θεωρήσουν σαν κάποιο τρελό και γραφικό. Στη συνέχεια της αλληγορίας, ο Πλάτωνας αναφέρει, ότι οι ίδιοι οι δεσμώτες θα σκοτώσουν αυτόν που μπόρεσε να αποδράσει και να βγει από το σπήλαιο.

Οι αλυσίδες - δεσμά είναι οι αισθήσεις ο υλιστικός τρόπος ζωής και οι σχέσεις, οι συναναστροφές Κρατούν τους ανθρώπους δέσμιους κι ακίνητους από την παιδική τους ηλικία, υποχρεώνοντάς τους να βλέπουν μόνο την εικόνα του κόσμου που έχει οριστεί. Δεν τους αφήνουν να αντιληφθούν την πραγματικότητα με τη βοήθεια της λογικής και υπό το φως της αλήθειας. Σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο, οι αλυσίδες μπορούν να παρομοιαστούν με τα εμπόδια που συναντάμε στη ζωή μας, με την προσήλωσή μας στα υλικά αγαθά που μας κρατούν μακριά από τη θέαση των αληθινών αρχετύπων.

Οι αλυσοδοσμένοι σύντροφοι του είναι οι κοινοί άνθρωποι που, έχοντας εθιστεί στις απατηλές παραστάσεις των αισθητών πραγμάτων, ζουν, χωρίς να το ξέρουν, μέσα στο ψέμα.

Ο κόσμος του σπηλαίου απεικονίζει την εμμονή της ψυχής στις αισθήσεις και την υπερεκτίμησή τους, την παντελή κυριαρχία της επιθυμίας πάνω στη λογική.

Οι άνθρωποι, από αρχαιότατες εποχές ως σήμερα, ζούμε φυλακισμένοι στα σώματα μας, μέσα στις παραισθήσεις, τις ψευδαισθήσεις και τις αυταπάτες μας που δημιουργούνται από τον εγωκεντρισμό, την επιθυμία για κτήσεις και εξουσία, τον ατομικισμό, την αδιαφορία για τους άλλους, την προσκόλληση μόνο στις σωματικές μας ανάγκες και σε αυτές που μας προστάζει η αυτοϊκανοποίηση του εαυτού μας και την υπακοή σε αυτό που μας παρουσιάζουν ως πραγματικό και ως μοναδική μας επιλογή για ζωή.

Για να γνωρίσουμε την αλήθεια, πρέπει ν' αποτινάξουμε τα δεσμά των αισθήσεων αλλά και τα δεσμά των ποικίλων εξουσιαστών, που αφήνουν ν' αντιλαμβανόμαστε μόνο τις απατηλές σκιές της πραγματικότητας.

Ο μύθος της σπηλιάς είναι ίσως ένα από τα πιο αποκαλυπτικά κείμενα που μας άφησε ο Πλάτωνας. Βασίζεται σε μια βαθιά αλήθεια που κατέχει ένας μνημένος και προσπαθεί

να την βγάλει προς τα έξω με μια μορφή μύθου για να γίνει αντιληπτή. Καθένας που ακούει αυτόν τον μύθο, ακόμα και ο πιο σκεπτικιστής, αισθάνεται ότι έχει κάποια βάση, μιας και αγγίζει ευαίσθητες χορδές μέσα του κάνοντας τον έστω και για λίγο να ξανά στοχαστεί για την ζωή του. Ο μύθος αυτός είναι διαχρονικός και το μήνυμά του μεταφέρθηκε μέχρι τις μέρες μας. Έχει χρησιμοποιηθεί σε αρκετές εκδοχές, κυρίως στον κινηματογράφο, με ταινίες όπως το Dark City, Matrix, Snow Piercer και βιβλία όπως ο «Θαυμαστός καινούργιος κόσμος» το «1984» και άλλα πολλά. Το μήνυμά είναι πάντα το ίδιο. Ο άνθρωπος είναι δεσμώτης κάποιων αρχόντων (βοσκών), κυρίως λόγω της δικής του άγνοιας, που συνεχώς εκμεταλλεύονται και τροφοδοτούν οι άρχοντες για να τον χειρίζονται. Έτσι, για να ελέγχει κάτι (π.χ. πρόβατα) πρέπει να τα υπηρετείς και να τα προστατεύεις πολύ καλά. Πρέπει να είσαι βέβαιος ότι αυτοί τους οποίους εξουσιάζεις, παραμένουν τόσο ευτυχείς και υπνωτισμένοι μέσα σε αυτή την ζωή που τους έχεις κατασκευάσει, ώστε ποτέ δεν θα σκεφτούν την ελευθερία τους, πόσο μάλλον να την αναζητήσουν.

Εκλεκτός είναι αυτός που είδε την αλήθεια και θέλει να γυρίσει να την πει στους άλλους ανθρώπους, με κίνδυνο να συγκρουστεί με αυτούς που θέλουν το ποίμνιο περιορισμένο και εκμεταλλεύσιμο. Κανείς δεν θέλει τα 'πρόβατα' του να τον εγκαταλείψουν. Θα πείσουν τα ίδια τα πρόβατα να σταυρώσουν τον επαναστάτη.

Ο Πλάτωνας ουσιαστικά προσπαθεί να μας αφυπνίσει. Εμείς δεν μπορούμε να αναγκάσουμε κανένα να ξυπνήσει με το ζόρι. Αυτό όμως που έχουμε υποχρέωση είναι να καταστήσουμε εμφανή και προσβάσιμη την έξοδο από το τούνελ γι' αυτούς, που έχουν κουραστεί να ζουν στο όνειρο-εφιάλτη και η ψυχή τους είναι έτοιμη να 'ακούσει' την φωνή της σιγής.

Δεν είναι χρήσιμο να περιμένουμε την έλευση ενός νέου ιδανικότερου ηγέτη για να μας σώσει από τις ψευδαισθήσεις. Ο καθένας μας με τη δική του προσωπική προσπάθεια χρειάζεται πρώτα από όλα να γίνει σωτήρας του εαυτού του!

Πηγές:

- Πλάτωνος Πολιτεία. Εκδόσεις Πόλις
- <https://www.iolaos-lapisphilosophorum.net/single-post/2016/11/21/>
- <https://www.lecturesbureau.gr/1/plato-analysis-part-1/>
- http://www.live-in.gr/index.php?ttl=H_Platwnikh_Allhgoria_tou_Sphlaiou_Perigraph_kai_Analush_tou_Muthou

Τι να κάνουμε μπροστά σε έναν μεσαίωνα που έρχεται

Κείμενο: Καίτη Δαλκίδου

Βρισκόμαστε σε ένα νέο μεσαίωνα. Δεν είναι μύθευμα, καταστροφολογία, υπόθεση ή εκφοβισμός. Είναι μια πραγματικότητα για την οποία μας είχαν μιλήσει οι φιλόσοφοι αιώνες πριν. Μπήκαμε σε ένα νέο μεσαίωνα και η αλήθεια είναι ότι αυτό δεν έγινε ξαφνικά, σε μια νύκτα. Έγινε σταδιακά, τόσο σταδιακά που σχεδόν δεν καταλάβαμε προς τα πού οδηγούμασταν, δεν συνειδητοποιήσαμε τι θα προκαλούσαν οι πράξεις μας, σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.

Η μελέτη της ιστορίας είναι αυτή που μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα την σύγχρονη πραγματικότητα. Και θα κατανοήσουμε την σύγχρονη πραγματικότητα όταν γνωρίσουμε και συνειδητοποιήσουμε την σημασία των διαδοχικών γεγονότων που μας οδήγησαν εδώ και αποδεχτούμε ότι ο Νόμος των Κύκλων, λειτουργεί, είτε το καταλαβαίνουμε είτε όχι. Ο Νόμος των Κύκλων –μέσα σε μικρούς και μεγαλύτερους χρόνους- φέρνει ακμές και παρακμές, πνευματικές ανοίξεις και ιδεολογικούς χειμώνας, φέρνει την γέννηση του πνεύματος ή την ανάδειξη του υλισμού και τον θάνατο της Ιδέας.

Η ιστορία και ο στοχασμός πάνω στους κρυμμένους κινητήρες της, η φιλοσοφία της ιστορίας δηλαδή, είναι αυτή που θα μας δώσει κάποιες απαντήσεις για το «γιατί» και το «πώς» φτάσαμε εδώ, αλλά επίσης θα μας δώσει απαντήσεις και στο «τι κάνουμε από εδώ και μετά».

Η ιστορία μας δείχνει πως η εξασθένηση των αξιών, καταστρέφει ένα πολιτισμό. Πως, η καταστροφή ενός πολιτισμού σημαίνει ηθική φτώχεια και ηθική μιζέρια, σημαίνει

σκοτάδι, φόβο και άγνοια. Τι είναι αυτό που θα μας επιτρέψει να προχωρήσουμε; Η γνώση και κατανόηση του παρελθόντος ώστε να προετοιμάσουμε το μέλλον, ενεργώντας στο παρόν.

Ο τελευταίος μεσαίωνας στην Ευρώπη μάς έδειξε ότι η γνώση και η ένωση των ανθρώπων κάτω από ένα πνευματικό Ιδεώδες είναι τα στοιχεία που μπορούν να αντισταθούν σε οποιαδήποτε κατάσταση.

Η γνώση σημαίνει έρευνα και η έρευνα φέρνει το άνοιγμα του νου, σκοτώνει την προκατάληψη και εξυψώνει το πνεύμα, το ελευθερώνει.

Η γνώση φέρνει τους ανθρώπους κοντά, γιατί μέσα από το άνοιγμα του νου, γίνεται κατανοητό ότι δεν υπάρχουν τοίχοι να μας χωρίσουν αλλά δρόμοι να μας ενώσουν. Η γνώση σκοτώνει τον φόβο που προκαλεί η άγνοια. Η άγνοια προκαλεί την χωριστικότητα και η χωριστικότητα τον ανταγωνισμό, τον πόλεμο, την απομόνωση και τελικά την αποξένωση.

Το πρώτο που γνωρίζει ένας άνθρωπος, είναι ο εαυτός του. Η γνώση του εαυτού, η αυτοαναγνώριση, η αποδοχή των θετικών και αρνητικών στοιχείων, μας επιτρέπει να κατανοήσουμε και να αποδεχτούμε και τους άλλους, μας κάνει να συναισθανθούμε και άρα να σεβαστούμε και να καταφέρουμε να συμβιώσουμε. Η πρώτη μεγάλη νίκη απέναντι στην απομόνωση του μεσαίωνα.

Η γνώση και η εφαρμογή της, μας οδηγεί στην φιλοσοφία, και αυτή μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε τις ευθύνες μας και να αναλάβουμε δράση. Μας μετατρέπει σε ενεργητικά άτομα από παθητικούς παρατηρητές.

Η αφομοίωση της γνώσης μέσα από το βίωμα είναι που

μας επιτρέπει να κτίσουμε πεποιθήσεις. Οι πεποιθήσεις είναι οι ακλόνητες αρχές μας, είναι οι κολώνες που στηρίζουν το εσωτερικό μας οικοδόμημα έτσι ώστε να αντέξει σε κάθε καιρό, σε κάθε δοκιμασία. Οι πεποιθήσεις μας μοιάζουν με σπόρους. Σπόρους αξιών που τρέφονται από τις ιδέες και τις δράσεις μας. Σπόροι που φυλάσσονται μέσα μας και έτσι μπορούν να αντέξουν σε κάθε καταστροφή και σε κάθε κακοκαιρία. Και μέσα από εμάς μεταφέρονται και μεταβιβάζονται, σπέρνονται, ευδοκιμούν και ανθίζουν όπου βρουν γόνιμο έδαφος.

Μεταβιβάζονται σε άλλα μυαλά και σε άλλες καρδιές ανθρώπων που και αυτοί ονειρεύονται να κτίζουν Παρθενώνες και ακροπόλεις και αρνούνται να καταστρέφουν, αρνούνται να παρακολουθούν παθητικά.

Η έρευνα, η γνώση, η βίωση είναι ο δρόμος του φιλοσόφου, ο δρόμος του ανθρώπου που μπορεί να στοχάζεται να κατανοεί να εμβαθύνει και να πολεμά για αυτά που πιστεύει

Πρακτικά τι σημαίνουν αυτά;

1. Ένα πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό να αναπτύζουμε είναι να μπορέσουμε να αποδεχτούμε τον μεσαίωνα. Να αποδεχτούμε ότι ζούμε μέσα στον μεσαίωνα αλλά να μην εξομοιωθούμε με τα χαρακτηριστικά του. Να καταφέρουμε έχοντας αντίληψη της πραγματικότητας να παραμείνουμε εσωτερικά, άνθρωποι της αναγέννησης ώστε να επιτρέψουμε στον σπόρο του νέου ανθρώπου να διατηρηθεί.

2. Σημαντικό στοιχείο στην δική μας προετοιμασία είναι να επιβεβαιώσουμε ποιοι είμαστε και ποιοι θέλουμε να είμαστε. Ποιος θα είναι ο ρόλος μας στον κόσμο ώστε να δράσουμε ανάλογα.

3. Βασική εργασία σε δύσκολες περιόδους είναι η προσπάθεια ανάκτησης και διατήρησης των σημαντικών πραγμάτων.

α. Ποια είναι τα σημαντικά στοιχεία ενός πολιτισμού; Αυτά είναι που πρέπει να τα βρούμε.

β. Να προφυλάξουμε και να διατηρήσουμε τα στοιχεία αυτά. Μια τέχνη που εξυψώνει, μια επιστήμη που ανοίγει δρόμους, μια θρησκεία που μας εξελίσσει και μια πολιτική που έχει δικαιοσύνη για όλους. Αυτοί οι σπόροι πολιτισμού ανθίζουν μέσα στον κάθε άνθρωπο, είναι οι σπόροι του όμορφου, του καλού, του αγαθού και του δικαίου.

4. Με αυτούς τους σπόρους ο καθένας μας να κτίσει τον εαυτό του. Να τον εκπαιδεύσει να γίνει πολίτης, άνθρωπος της ευθύνης και της δικαιοσύνης, της προσφοράς και της αλληλεγγύης.

5. Και μετά αυτούς τους σπόρους, να τους φυλάξει μέσα στον νου και την καρδιά του. Να γίνει ο καθένας μας, μια κιβωτός επιβίωσης που θα επιτρέψει στις αξίες να διατηρηθούν, να διασωθούν και να μεταβιβαστούν. Και σε αυτή την μεταβίβαση είναι που θα βασιστεί ο πολιτισμός.

Για να καταφέρουμε να περάσουμε τον μεσαίωνα αλώβητοι, θα πρέπει να βρούμε τις αξίες μας, και μετά θα πρέπει να βρούμε ο ένας τον άλλον. Να αναζητήσουμε τα πνευματικά μας αδέρφια, ανθρώπους που μοιράζονται τα ίδια όνειρα και την ίδια πίστη και ελπίδα ότι στην καρδιά του μεσαίωνα, ανθίζει ο σπόρος της αναγέννησης, και η αναγέννηση θα έρθει, γιατί θα την φέρουμε εμείς.

Αποσπάσματα από το βιβλίο
"Μπαίνουμε σε ένα Νέο Μεσαίωνα",
εκδόσεις Νέα Ακρόπολη, 2008

Τι να περιμένουμε στις επόμενες δεκαετίες;

Εξαφάνιση της ηγεμονίας

Σήμερα, τα ανεπτυγμένα κράτη της Δύσης μοιάζουν να έχουν μια αδιαμφισβήτητη ηγεμονία. Ωστόσο αυτή τείνει να αποδυναμώνεται και θα συνεχίσει έτσι. Ήδη, οι πόλεμοι που κάνουν οι ΗΠΑ και η Ευρώπη, είναι μικρής εμβέλειας με επίκεντρο τον πόλεμο από απόσταση, όπως οι βομβαρδισμοί από το πυροβολικό, από τα πολεμικά πλοία ή από αεροπλάνα. Οι στρατιωτικές εξουσίες είναι αντίθετες -λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τους την κοινή γνώμη- με τις χερσαίες επιχειρήσεις, επειδή είναι πολύ πιθανό να υπάρξουν μεγάλες απώλειες σε στρατιώτες.

Επίσης, ολοένα και περισσότερο οι πολίτες αυτών των χωρών στριμωγμένοι από την οικονομική ανέχεια θα πιέζουν τις κυβερνήσεις τους να πάψουν να ξοδεύουν πόρους σε προβληματικά μέρη του κόσμου, πόροι που βέβαια ξοδεύονται όχι από φιλανθρωπία αλλά ως μοχλός πολιτικής επιβολής.

Με βάση τα παραπάνω, είναι πολύ πιθανό οι ΗΠΑ να πάψουν να υποστηρίζουν το ΝΑΤΟ και να προωθήσουν τη δημιουργία ενός στρατού πιο οικονομικού και ευέλικτου, ο οποίος θα έχει ως σκοπό την άμεση υπεράσπιση του

κράτους τους. Η οικονομική υποστήριξη από τις ΗΠΑ ή την Ευρώπη κρατών-δορυφόρων, για να ανοίξουν τις αγορές τους στο επιβαλλόμενο μοντέλο της σύγχρονης οικονομικής παγκοσμιοποίησης, θα τείνει μειώνεται. Αυτό θα οδηγήσει σταδιακά στην αντιστροφή της τάσης της παγκοσμιοποίησης και στη δημιουργία αγορών με περισσότερο τοπικό χαρακτήρα.

Ήδη, οι πολιτικές εξελίξεις στη Λατινική Αμερική δείχνουν τη μεγάλη αδυναμία της κυβέρνησης των ΗΠΑ να επιβάλλει τις επιλογές της στα γειτονικά της κράτη. Τα περισσότερα κράτη της Λατινικής Αμερικής επιλέγουν πολιτικά και οικονομικά μοντέλα απομακρυσμένα από την ηγεμονία των ΗΠΑ, και αυτή η χειραφέτησή τους είναι ένα πολύ σημαντικό σημείο της παρακμής και αδυναμίας της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ. Όπως λέει και ο Noam Chomsky: «Φυσικά, αυτή η αλλαγή δυσχεραίνει πολύ την Ουάσιγκτον για τους γνωστούς λόγους: Οι ΗΠΑ θέλουν να βασιστούν στη Λατινική Αμερική χρησιμοποιώντας την ως ασφαλή βάση για άντληση πόρων ή επενδυτικές ευκαιρίες. Και, όπως όσοι σχεδιάζουν την εξωτερική πολιτική επί μακρόν, έχουν στο παρελθόν τονίσει: «Εάν αυτή η περιοχή είναι εκτός ελέγχου, πώς μπορούν οι

ΗΠΑ να ελπίζουν ότι θα τα βγάλουν πέρα με την απειθαρχία αλλού;». (Πηγή: Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, 5/10/06)

Η διάλυση των ΗΠΑ

Ένα από τα πιο σοκαριστικά πιθανά σημεία του νέου μεσαίωνα ίσως θα είναι η διάλυση των ΗΠΑ. Έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε τις ΗΠΑ ως ένα μεγάλο και δυνατό κράτος. Δεν διακρίνουμε εύκολα τις εσωτερικές αντιφάσεις τις οποίες περιέχει και πάνω στις οποίες ισορροπεί διαρκώς με επιτυχία λόγω της οικονομικής της υπεροχής και της επιβολής του μοντέλου ανάπτυξης της σε διεθνή κλίμακα. Προς το παρόν οι ΗΠΑ δείχνουν να ξεφεύγουν από τον κίνδυνο της γήρανσης του πληθυσμού τους. Πρόσφατα γιόρτασαν τη γέννηση του τριακοσιομυριοστού τους κατοίκου και φαίνεται να αντέχουν να αυξάνονται και να ανανεώνονται. Αυτό γίνεται κατά πρώτον λόγω της εισροής των μεταναστών και κατά δεύτερον λόγω της ισχυρής θρησκευτικής νοοτροπίας των κατοίκων των επαρχιακών περιοχών, οι οποίοι τείνουν να κάνουν μεγάλες οικογένειες. Αλλά αυτό μπορεί να συνεχίζεται μόνον, όσο οι ΗΠΑ διατηρούν την ηγεμονία τους και μόνον όσο διαρκούν η οικονομική τους ανάπτυξη και ο υπέρμετρος καταναλωτισμός τους.

Καθώς οι ΗΠΑ θα χάνουν τη λάμψη και τη δύναμή τους, ο τοπικισμός, ο ρατσισμός και η θρησκευτική μισαλλοδοξία θα εντείνονται και θα απειλούν τη συνοχή του κράτους. Υπολογίζεται ότι μέχρι τα μέσα του 21ου αιώνα οι λευκοί Αμερικανοί θα είναι το μισό του πληθυσμού. Όπως λέει η εφημερίδα Le Monde «οι ΗΠΑ θα αποτελούνται από πλειοψηφία μειονοτήτων». Αυτό δεν θα αργήσει να φέρει ρωγμές στο παρόν κοινωνικό μοντέλο.

Οι ισπανόφωνοι, οι οποίοι διατηρούν μια ισχυρή φυλετική συνοχή και πολλαπλασιάζονται σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους υπόλοιπους, θα θελήσουν πολύ πιθανά να περάσουν τα δικά τους στοιχεία σε πολιτείες, στις οποίες ζουν σε μεγάλο αριθμό. Η προσπάθεια του κράτους να περιορίσει τη μετανάστευση των ισπανόφωνων από τα σύνορα του Μεξικού θα προκαλέσει πολλά εσωτερικά προβλήματα στις ΗΠΑ, αφού οι ίδιοι οι ισπανόφωνοι των ΗΠΑ θα αισθάνονται ένα είδος ρατσισμού από τους υπόλοιπους Αμερικανούς.

Οι μαύροι θα ζητήσουν να επιστρέψουν στις ρίζες τους και θα αναβιώσουν έθιμα και συνήθειες ξεχασμένα εδώ και αιώνες, όχι τόσο από ρομαντισμό όσο για να διαφοροποιηθούν

ως ταυτότητα από τους λευκούς Αμερικανούς. Πολιτείες, όπου ο μαύρος πληθυσμός θα είναι ισχυρός, θα θελήσουν να διαφοροποιηθούν από την ομοσπονδία και θα επιθυμήσουν να αποκτήσουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία.

Ο κίνδυνος του ισλαμισμού για τις ΗΠΑ θα πάψει να είναι εξωτερικός και θα γίνει εσωτερικός. Η αύξηση των ισλαμιστών μέσα στις ΗΠΑ και κυρίως μέσα στο μαύρο πληθυσμό καθώς και η συμπεριφορά των ΗΠΑ στους ισλαμιστές του εξωτερικού, θα κάνει τους Αμερικανούς ισλαμιστές να στραφούν κατά της πατρίδας τους. Ήδη, διαβλέπουμε μικρές ομάδες Αμερικανών ισλαμιστών που επιχειρούν, προς το παρόν χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία, να οργανώσουν τρομοκρατικά χτυπήματα μέσα στην πατρίδα τους. Αυτό θα συνεχιστεί και κάποια στιγμή θα είναι ένα μεγάλο πρόβλημα για το κράτος των ΗΠΑ.

Οι «δημιουργιστές», αυτοί δηλαδή που πιστεύουν στη βιβλική εκδοχή της δημιουργίας του κόσμου, έχουν ήδη δημιουργήσει εσωτερικά ρήγματα στο σύστημα εκπαίδευσης. Πολιτείες στις οποίες οι χριστιανοί είναι πιο οργανωμένοι και δυνατοί, ήδη έχουν υιοθετήσει τη θεωρία των δημιουργιστών ως μια εναλλακτική θεωρία της εξέλιξης και τη διδάσκουν στα σχολεία προκαλώντας ακόμα και την αποστρόφη των ίδιων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι πολλές φορές αρνούνται να τη διδάξουν και υφίστανται νομικές δίωξεις. Αυτό το φαινόμενο της χριστιανικής ριζοσπαστικοποίησης θα προκαλέσει ακόμα μεγαλύτερα προβλήματα κοινωνικής συνοχής, αφού το σύνολο του μορφωμένου πληθυσμού θα αντιδράει σε τέτοια

φαινόμενα. Έτσι θα κλονίζεται όλο και περισσότερο η έννοια της εθνικής ταυτότητας.

Αύξηση της μαφίας

Οι μαφίες της Δύσης και της Ανατολής θα είναι οι κερδισμένοι από την αποδυνάμωση της πολιτικής εξουσίας, το θάμπωμα της οικονομικής ανάπτυξης και τον κατακερματισμό της κοινωνικής συνοχής. Όλο και περισσότερο θα είναι αναποτελεσματική η καταστολή της δράσης αυτών των ομάδων. Είναι πολύ πιθανό και στα ανεπτυγμένα κράτη -όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες, π.χ. στην Κολομβία- να χρειαστεί να επέμβει ακόμα και η στρατιωτική εξουσία, για να αντιμετωπίσει τέτοιες ομάδες. Το πιο πιθανό είναι όμως ότι η γραφειοκρατική και δεινοσαυρική δομή του στρατού να σταθεί εμπόδιο στην επέμβαση αυτή.

Η εξαθλίωση των μαζών

Με τη συνεχή οικονομική οπισθοδρόμηση, η τάση της αύξησης των απόρων και ανέργων πολιτών στις Δυτικές κοινωνίες θα πάρει τη μορφή χιονοστιβάδας. Πολλοί θα μείνουν χωρίς οικονομική υποστήριξη λόγω νέων νόμων που θα μειώνουν τις οικονομικές παροχές σε τέτοιες περιπτώσεις. Ο τρόμος της αρρώστιας, της ανέχειας και της ανεργίας θα εξαπλώνεται παντού κάνοντας τη ζωή των ανθρώπων καταθλιπτική και καταπιεστική. Η ζωή αυτών των ανθρώπων ακόμη και σήμερα είναι ένα παράδειγμα για το πώς θα ζουν οι μεγάλες μάζες σε ένα νέο μεσαίωνα. Θα είναι μάζες ανειδίκευτων ανθρώπων, που δεν θα μπορούν να είναι χρήσιμοι και θα νιώθουν πλήρη απόρριψη από έναν πολιτισμό, ο οποίος δεν τους λογαριάζει και δεν τους εντάσσει στους κόλπους του.

Σε διεθνές επίπεδο, οι φτωχές χώρες θα συνεχίζουν να γίνονται φτωχότερες, το διεθνές εμπόριο θα μειωθεί δραστικά και πολλές υπό ανάπτυξη χώρες θα αρνούνται να πληρώσουν τα χρέη τους σε διεθνείς οργανισμούς, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ή η Παγκόσμια Τράπεζα. Και θα βυθίζονται σε ένα τέλμα χωρίς επιστροφή.

Η απαξίωση της ανώτερης εκπαίδευσης και η στρόφη της εκπαίδευσης στην παραγωγή και στην τεχνολογία

Αυτό που έκανε τη Δύση μεγάλη, η ανάπτυξη των θεωρητικών επιστημών και των επιστημών του ανθρώπου, θα τείνει να απαξιώνεται. Όλο και περισσότεροι νέοι θα

αρνούνται να θυσιάζουν ένα μέρος της ζωής τους στη μελέτη και εκμάθηση αυτών των επιστημών, οι οποίες δεν θα τους εξασφαλίζουν ένα σίγουρο μέλλον. Η στρόφη στην τεχνική εκπαίδευση θα ολοκληρωθεί και τα επαγγέλματα που θα έχουν μέλλον, θα είναι επαγγέλματα πολύ πρακτικά, τα οποία θα έχουν άμεση εφαρμογή στην παραγωγική οικονομία. Η έρευνα, η εφευρετικότητα, η μελέτη των μαθηματικών και της φυσικής, η ανθρωπολογία κ.ά. θα τείνουν να γίνονται μη δημοφιλείς εκτός από επιμέρους κλάδους, οι οποίοι μπορούν να χρησιμεύσουν στην οικονομία.

Ακόμα όμως και η τεχνική εκπαίδευση θα τείνει να είναι μια βασική και βραχύχρονη εκπαίδευση, ενώ μια μακρόχρονη εκπαίδευση εξειδίκευσης θα είναι ανεπιθύμητη, αφού το φάντασμα της οικονομικής ανέχειας και ανεργίας θα κάνει τους ανθρώπους να φοβούνται να επενδύσουν χρόνο και χρήμα σε μια τέτοια εκπαίδευση. Ειδικοί, όπως τεχνίτες αεροπλάνων και ακόμα επισκευαστές πολύπλοκων τεχνικών συστημάτων, θα γίνεται πιο σπάνιο να βρεθούν. Αλλά κι αν βρεθούν, θα είναι ακόμη πιο σπάνιο να κάνουν πραγματικά καλή δουλειά.

Η μείωση των δαπανών για μεγαλεπήβολα έργα και σχέδια

Το χτίσιμο του Παρθενώνα ή των Πυραμίδων ή του καθεδρικού του ναού Αγίου Παύλου σε ένα νέο μεσαίωνα θα μοιάζουν προσπάθειες μάταιες και ανόητες. Η χρηματοδότηση

της έρευνας για την εξερεύνηση του διαστήματος ή τη μελέτη των στοιχειωδών σωματιδίων θα συρρικνωθεί. Αυτό που χαρακτηρίζει τους μεγάλους πολιτισμούς, δηλαδή οι δαπάνες για μεγάλα επιστημονικά σχέδια ή μεγάλα έργα τέχνης, θα εκλείψει, επειδή αυτές θα είναι ασύμφορες.

Αποαστικοποίηση

Όταν η πολιτική εξουσία αποδυναμώνεται, η τάξη και η ασφάλεια χαλαρώνουν και μαζί με αυτά κινδυνεύει και η ζωή των κατοίκων των μεγάλων πόλεων. Όταν η πολιτική δεν μπορεί να εγγυηθεί τις συναλλαγές, το εμπόριο, την ασφάλεια των καταστημάτων και των σπιτιών, τότε η ζωή στις μεγάλες πόλεις θα γίνει εφιαλτική. Οι μαφίες των ληστών θα βρίσκουν σ' αυτές την πιο εύκολη λεία τους, αφού η συγκέντρωση του πλούτου, η χαοτική ρυμοτομία και η εύρεση απελπισμένων ανθρώπων για στρατολόγηση στις εγκληματικές οργανώσεις θα αποτελούν ένα ισχυρό κοκτέιλ τρόμου. Οι πιο πλούσιοι θα είναι οι πρώτοι που θα αναχωρήσουν από τις πόλεις, για να οχυρωθούν σε τεχνητούς οικισμούς, ή για να καταφύγουν σε πιο απομονωμένα μέρη.

Μαζική εισβολή μεταναστών

Ο ερχομός ενός νέου μεσαίωνα θα φέρει μια μαζική εισβολή ομάδων από τον Τρίτο Κόσμο προς την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Αυτοί οι μετανάστες δεν θα έρχονται ειρηνικά, για να εργαστούν, αλλά για να αποκτήσουν, ακόμη και με βίαιο

τρόπο, αυτά τα οποία τους έχουν στερήσει οι πλούσιες χώρες εδώ και αιώνες. Τα κράτη της Δύσης έχουν εκμεταλλευτεί με το χειρότερο τρόπο τις χώρες του Τρίτου Κόσμου κλέβοντας τις πρώτες ύλες και επιβάλλοντας τις αξίες τους ακόμη και με αθέμιτα μέσα.

Όπως λέει η φυσικός και φιλόσοφος της επιστήμης αλλά και ενεργή περιβαλλοντολόγος, Shiva Vandana:

«Ήταν η βίαιη και ληστρική ιδιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών του Τρίτου Κόσμου και των αγορών του που δημιούργησε τον πλούτο του Βορρά και τη φτώχεια του Νότου.

(...)

Όταν πατεντάρουν τους σπόρους και οι αγρότες πρέπει να πληρώσουν ένα τρισεκατομμύριο δολάρια στις ΗΠΑ ως «δικαιώματα», η φτώχεια τους αυξάνεται κατά ένα τρισεκατομμύριο δολάρια. Όταν ιδιωτικοποιούν το νερό και οι μεγάλες πολυεθνικές κερδίζουν ένα τρισεκατομμύριο δολάρια, για να το μετατρέψουν σε εμπορευματοποιημένο αγαθό, οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι κατά ένα τρισεκατομμύριο δολάρια. Οι ιατρικές πατέντες αυξάνουν το κόστος των φαρμάκων για το AIDS από τα διακόσια στα είκοσι χιλιάδες δολάρια και για τον καρκίνο από τα δύο χιλιάδες τετρακόσια στα τριάντα έξι χιλιάδες δολάρια για ένα χρόνο θεραπείας.

(...)

Τα πενήντα δισεκατομμύρια δολάρια «βοήθειας» του Βορρά προς το Νότο είναι απλώς το ένα δέκατο των πεντακοσίων δισεκατομμυρίων δολαρίων που ρέουν από το Νότο προς το Βορρά, σε πληρωμές τόκων και σε άλλους άδικους μηχανισμούς που επέβαλαν η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Αυτοί κάνουν τους φτωχούς φτωχότερους» (Πηγή: Εφημερίδα «Η Ελευθεροτυπία», 22/10/2005).

Ο νέος μεσαίωνας θα αποτελέσει την αφορμή, για να διεκδικήσει ο Τρίτος Κόσμος αυτά που έχει στερηθεί. Και δυστυχώς ο τρόπος αυτός μπορεί να είναι μάλλον βίαιος και τρομακτικός.

Η δυσκολία των μακρινών ταξιδιών

Τα μακρινά ταξίδια είτε από στεριά είτε από θάλασσα είτε από αέρα θα είναι ένα θύμα του νέου μεσαίωνα. Καθώς η ασφάλεια και η τάξη θα εκλείπουν και η οικονομία θα φθίνει, τα μακρινά ταξίδια θα είναι και πιο ακριβά και πιο επικίνδυνα. Σταδιακά, θα γίνονται σπάνια και οι άνθρωποι θα χάσουν επαφή όχι μόνο με πράγματα που γίνονται σε άλλες χώρες, αλλά και με πράγματα που γίνονται μέσα στην ίδια τους τη χώρα.

Η επιστροφή στη χειρωνακτική καλλιέργεια της γης

Οι άνθρωποι σε ένα νέο μεσαίωνα θα πρέπει να βασιστούν στα δικά τους χέρια, για να βγάλουν την τροφή τους. Πολλοί από αυτούς θα επιστρέψουν στην καλλιέργεια της γης, για να μπορούν να είναι αυτόνομοι. Βέβαια, αν κι αυτό τείνει να φαίνεται ρομαντικό, θα υπάρχουν δυσκολίες, οι οποίες δεν θα φαίνονται με την πρώτη ματιά. Καταρχήν, η γνώση του πώς να καλλιεργεί κάποιος χειρωνακτικά τη γη έχει χαθεί κατά μεγάλο μέρος. Ο υπερπληθυσμός οδήγησε στη βιομηχανική μαζική παραγωγή τροφής, για να μπορούν να τραφούν εκατοντάδες εκατομμύρια. Έτσι ελάχιστοι άνθρωποι γνωρίζουν πλέον πώς να καλλιεργούν τη γη με τον αρχαίο παραδοσιακό τρόπο. Αλλά αυτό που κάνει τα πράγματα ακόμη δυσκολότερα είναι ότι ο παραδοσιακός τρόπος της αγροτικής καλλιέργειας τρέφει λιγότερους ανθρώπους από ότι ο βιομηχανικός. Έτσι μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας θα έχει πρόβλημα υποσιτισμού. Σταδιακά, το εκκρεμές μεταξύ της αναγκαίας παραγωγής τροφής και του πληθυσμού που μπορεί να τραφεί ικανοποιητικά, θα έρθει σε ισορροπία. Αυτό όμως θα γίνει μετά από πολύ πόνο και δυστυχία.

Οικολογικά προβλήματα

Αν και πολλές φορές τον προηγούμενο αιώνα, οι καταστροφολογικές προβλέψεις κάποιων οικολόγων και επιστημόνων διαψεύστηκαν, υπάρχουν αρκετά στοιχεία σήμερα ότι οι προβλέψεις για το μέλλον του κλίματος και των οικοσυστημάτων είναι πλέον αρκετά ρεαλιστικές. Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογικών επιτευγμάτων των τελευταίων δεκαετιών, όπως π.χ. των δορυφόρων και των προσομοιώσεων μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών, μας επιτρέπει να προδιαγράφουμε ένα πολύ δυσοίωνα μέλλον για το επόμενο χρονικό διάστημα, μέχρι τα μέσα του 21ου αιώνα. Η πιο σημαντική και επιστημονικά ακριβής έκθεση σχετικά με τις επιπτώσεις από την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη πάνω στα οικοσυστήματα έγινε για λογαριασμό της Βρετανικής κυβέρνησης το 2006. Αυτή δείχνει ότι, εάν οι κυβερνήσεις όλων των χωρών δεν κινηθούν έγκαιρα, για να πάρουν μέτρα, έπεται ένα παγκόσμιο οικονομικό και κοινωνικό «κραχ».

Οι ερευνητές αυτής της έκθεσης, στην οποία επικεφαλής ήταν ένα επιφανές οικονομολόγος, ο Νίκολας Στερν, εκτιμούν ότι στις επόμενες δεκαετίες οι πλημμύρες που θα προκληθούν από την άνοδο της στάθμης των θαλασσών, θα καταστήσουν μέχρι και εκατό εκατομμύρια ανθρώπους άστεγους. Οι πάγοι των πολικών περιοχών που λιώνουν και παύουν να εμπλουτίζουν κάθε χρόνο τον υδροφόρο ορίζοντα, θα φέρουν μεγάλη δίψα. Ένας στους έξι κατοίκους στον πλανήτη με το ζόρι θα έχει νερό να πει. Παράλληλα, η ξηρασία και η ερημοποίηση θα προκαλέσουν κύμα εκατοντάδων εκατομμυρίων προσφύγων.

Ο σερ Ντέιβιντ Κινγκ, ο επιστημονικός σύμβουλος της βρετανικής κυβέρνησης, σχολιάζοντας την έκθεση λέει:

«Κατά την άποψή μου είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετώπισε ποτέ το παγκόσμιο πολιτικό μας σύστημα. Δεν βρεθήκαμε ποτέ αντιμετώπι με μια απόφαση, η οποία απαιτεί τη συμμετοχή όλων των μεγάλων χωρών. Το χρονοδιάγραμμα είναι επίσης εκτός προηγούμενου, καθώς ζητούμε για πρώτη φορά από ένα παγκόσμιο πολιτικό σύστημα να αποφασίσει για τους κινδύνους που απειλούν τους πληθυσμούς του πέραν της χρονικής περιόδου μιας εκλογικής διαδικασίας».

Βλέποντας όμως την πολιτική αποδιοργάνωση και τον εθνικό εγωισμό των προηγμένων χωρών, είναι πολύ αμφίβολο εάν αποφασίσουν αυτές οι χώρες να συνεργαστούν

και να επενδύσουν ένα μέρος του προϋπολογισμού τους για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Ακόμα κι αν καταφέρουν να συμφωνήσουν έγκαιρα, το κόστος των μέτρων θα οδηγήσει σε μία μεγάλη περίοδο οικονομικής ύφεσης, η οποία θα επιδεινώσει τα ήδη μεγάλα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα των λαών.

Η επιστροφή της θρησκευτικής πίστης

Σύμφωνα με το φιλόσοφο Ορτέγκα Υ Γκασέτ, το πρόβλημα της νεολαίας χωρίς θρησκεία είναι ότι έχει αδειάσει και από εσωτερικό υπαρξιακό νόημα. Από τα μέσα του 20ου αιώνα, προέβλεψε ότι πολύ σύντομα θα ακουστεί στον πλανήτη μας ένας τεράστιος θρήνος σαν ένα μεγάλο ουρλιαχτό αναρίθμητων σκυλιών, που θα απευθύνεται προς τα αστέρια ζητώντας κάποιον να αναλάβει την αρχηγία και να ξυπνήσει την έννοια της υπακοής ή του καθήκοντος.

Μια τέτοια κραυγή θα ακουστεί σε ένα νέο μεσαίωνα. Η δυστυχία και η ανασφάλεια της ύπαρξης θα ξυπνήσουν στον άνθρωπο μια ανανεωμένη θρησκευτική πίστη. Αφού ο άνθρωπος δεν θα μπορεί να πιστεύει πλέον στα ιδανικά της υλιστικής και επιστημονικής εποχής, θα στραφεί ξανά στο Θεό, για να μπορεί να κρατηθεί ενωμένος με την κοινότητά του και να μπορεί να αισθάνεται ότι η ύπαρξή του έχει νόημα σε αυτόν ή σε έναν άλλον πιθανό μεταθανάτιο κόσμο.

Όπως έλεγε ο Jorge Angel Livraga, η εμφάνιση πολλών αιρέσεων είναι μέρος ενός ιστορικού φαινομένου πολλών εκτεταμένων φασμάτων του Νέου Μεσαίωνα. Έτσι, μάλλον

δεν θα υπάρχει μια μεγάλη θρησκεία, αλλά πολλές μικρές λατρείες ή αιρέσεις, οι οποίες θα κρατούν ενωμένες μικρές κοινότητες. Αυτές οι λατρείες θα ανταγωνίζονται μεταξύ τους και μόνον αυτές που θα εμπνέουν την πίστη στους ανθρώπους και τη διαιώνιση της κοινότητας θα επιβιώσουν σε μια τέτοια σκληρή εποχή. Στην αυγή της επόμενης αναγέννησης, μια νέα θρησκεία αναδυομένη μέσα από αυτήν τη διαδικασία επιλογής θα εξαπλωθεί και θα ενώσει τους ανθρώπους μέσα από νέους πολιτισμούς.

Η ηθική στο νέο μεσαίωνα

Η διάσπαση των μεγάλων κοινωνιών σε μικρές ομάδες θα φέρει και μία αλλαγή στις ηθικές αξίες. Η τάση των ανθρώπων προς επίδειξη ή ψυχική εξάρτηση από άλλους ανθρώπους θα μειωθεί. Θα αναγκαστούν να «προσγειωθούν» και να σκληρύνουν, αφού θα ζουν σε μια κοινωνία όπου το να έχεις τα απαραίτητα είναι ήδη πολυτέλεια και όπου ο καθένας αγωνίζεται, για να επιβιώσει. Η αναβίωση μιας στωικής φιλοσοφίας είναι πολύ πιθανή, επειδή αυτή διδάσκει πώς μπορεί κάποιος να είναι δυνατός και αυτάρκης σε μια σκληρή εποχή.

Η κλοπή, ο βιασμός, ή ο φόνος θα τιμωρούνται σκληρά με νόμους που θα συντάσσονται από την ίδια την κοινότητα. Η ηθική σχετικότητα που συνηθίσαμε στην εποχή μας θα είναι παρελθόν. Μια μικρή νησίδα κοινωνίας μέσα σε μια «θάλασσα δυσκολιών» πρέπει να έχει λίγες και στέρεες ηθικές βάσεις, για να μπορεί να κρατήσει ενωμένα τα άτομα που την απαρτίζουν.

Χαρακτηριστικά του Αναγεννησιακού και του Μεσαιωνικού Ανθρώπου

Κείμενο: Γιώργος Αναστασιάδης

Αναγέννηση... ένας Νόμος τη Φύσης. Από την πιο ασημαντη πετρούλα μέχρι το πιο λαμπρό άστρο στο σύμπαν, όλα ακολουθούν έναν διαρκή ρυθμό που ονομάζουμε ζωή και θάνατο, αλλά που συνοπτικά είναι πάντα αναγέννηση.

Όμως, δεν ανανεώνονται μόνο οι μορφές. Η εσωτερική δύναμη και η αφυπνισμένη συνείδηση είναι αυτές που προκαλούν το φαινόμενο της ανανέωσης, που εκτυλίσσεται από μέσα προς τα έξω, με τρόπο ώστε οι νέες μορφές ή οι νέες περιστάσεις που αντιμετωπίζουμε να είναι προϊόν αυτού που βγαίνει από το βάθος της καρδιάς του σύμπαντος και των ανθρώπων.

Ο άνθρωπος είναι μέρος της φύσης και αναπόφευκτα ακολουθεί αυτόν τον νόμο της φύσης, ο οποίος εκφράζεται σε ολόκληρο το σύμπαν. Βλέπουμε πώς ο άνθρακας μετατρέπεται σε διαμάντι, αναγεννημένος χιλιάδες φορές από τις σκουριές του. Τα φυτά ανθίζουν στην ώρα τους, αν και κανείς δεν τους λέει ποια είναι η κατάλληλη εποχή. Τα ζώα δέχονται και βιώνουν τις αλλαγές τους με φυσικό τρόπο. Και στην απεραντοσύνη του Κόσμου, υπάρχουν άστρα και ηλιακά συστήματα που πεθαίνουν και γεννιούνται χωρίς καν να το αντιληφθούμε,

λόγω της μεγάλης χωροχρονικής απόστασης που μας χωρίζει.

Στα μέσα του 14ου αιώνα, μετά από περίπου χίλια χρόνια μεσαιωνικών μορφών, ξεπήδησε η σπίθα κάποιων θαυμαστά εμπνευσμένων ανθρώπων που είχαν το θάρρος να προωθήσουν έναν νέο τρόπο ζωής. Την ονόμασαν Αναγέννηση αυτήν τη σπίθα, εκ νέου γέννηση, οδηγημένη από το χέρι εκείνων των κλασικών ιδεωδών που είχαν στηρίξει τους μεγάλους πολιτισμούς του παρελθόντος. Στόχος ήταν να δοθεί ξανά στον άνθρωπο η θέση που του αρμόζει, ως ένα νοήμον ον, ικανό να ταχθεί σοβαρά με τον Κόσμο, τη Φύση, την Ιστορία, τον Θεό. Αυτοί, οι αναγεννησιακοί, έδωσαν μια νέα αξιοπρέπεια στον άνθρωπο, όσο αυτός ήταν ικανός να αισθάνεται τοποθετημένος μέσα στο Σύμπαν και, επομένως, ικανός να σφυρηλατήσει τον δικό του κόσμο και τη δική του μοίρα, να εργάζεται σύμφωνα με τη Φύση και να κλώθει την Ιστορία μέρα με τη μέρα. Έζησαν διαποτισμένοι από έναν υγιή εκλεκτικισμό, που τους έκανε να σέβονται όλες τις μορφές σκέψης και θρησκείας και να τις ενοποιήσουν αρμονικά. Ανέπτυξαν, κατά συνέπεια, καινούριους ρυθμούς τέχνης, καινούριες οδούς για την επιστήμη, για τη θρησκεία και την πολιτική. Εμπνεύστηκαν από τους κλασικούς, αλλά τους έφεραν στο παρόν τους, για να τους προσαρμόσουν

στις περιστάσεις που ζούσαν τότε, σίγουροι ότι μια άξια ιδέα είναι άξια σε κάθε στιγμή και σε κάθε τόπο, χωρίς να είναι ανάγκη να «αντιγράψουν» ακριβώς αυτά που υπήρξαν στο παρελθόν.

Με την είσοδό μας στον 20ο αιώνα αρχίσαμε να βιώνουμε, όλο και περισσότερο, τα χαρακτηριστικά ενός ακόμη Μεσαίωνα. Όλες οι μορφές χωριστικότητας, εγωιστικού ατομικισμού, απώλειας ηθικών αξιών και διαφθοράς είναι παρούσες με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Οι πιο οδυνηρές εκδηλώνονται με πολέμους και τρομοκρατία, που προκαλούν όλο και περισσότερους θανάτους κάθε μέρα. Υπάρχουν επίσης και οι οδυνηρές οικονομικές καταστάσεις που οδηγούν στον θάνατο από πείνα, στις ληστείες, στην απελπισία και στην αυτοκτονία.

Πλέον, έχει σημάνει συναγερμός. Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να πέσουμε στις «μεσαιωνικές» παγίδες της χωριστικότητας, του ακραίου ατομικισμού, των συγκρούσεων μεταξύ μικρών ομάδων, της αδιαλλαξίας στις ιδέες και στα πιστεύω, της ανικανότητας μπροστά στην πιθανή έλλειψη τεχνικών μέσων, στα οποία βασιζόμαστε σήμερα τόσο πολύ.

Τι να κάνουμε;

Ας μη γελιόμαστε: δεν υπάρχουν μαγικές φόρμουλες ούτε δοκιμασμένες λύσεις που εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση, γιατί αν ήταν έτσι, θα είχαν μπει ήδη σε εφαρμογή.

Ένας μεσαίωνας είναι ένα φυσικό γεγονός, όπως ένας κύκλος που ακολουθεί έναν άλλον, και που μετά θα ξεπεραστεί με τη σειρά του από μια νέα ιστορική κίνηση αναγέννησης, στην οποία αναγκαστικά θα συμμετέχουμε.

Αλλά για να ξεπεραστεί ένας Μεσαίωνας, χρειάζεται να σταθεροποιηθούν νοοτροπίες και δράσεις Αναγεννησιακού τύπου. Αναφέρουμε παρακάτω κάποια ουσιώδη χαρακτηριστικά μιας Αναγεννησιακής θεώρησης:

Χρειάζεται να θεμελιωθεί ξανά το πνεύμα των κλασικών πολιτισμών, χωρίς να επαναλαμβάνει τα ίδια σχήματα, αλλά ανακτώντας τον «κλασικό τρόπο». Το κλασικό είναι συμπαντικό, εκλεκτικιστικό, αισθητικό, φιλοσοφικό και πνευματικό. Και ο «κλασικός τρόπος» είναι η μορφή στην οποία ενσωματώνονται αυτά τα χαρακτηριστικά στη σύγχρονη εποχή.

Η σκέψη οφείλει να αναπτύσσεται με νέες προοπτικές, αφήνοντας πίσω υποδουλωτικά δόγματα και δίνοντας πέρασμα σε νέες ανακαλύψεις. Να διασώζονται χαμένες γνώσεις. Η

έρευνα να εκτοξεύεται σε νέες περιπέτειες στη φιλοσοφία και την επιστήμη, την ανάπτυξη της τέχνης, την πολιτική και θρησκευτική ελευθερία.

Μια νέα προσέγγιση στη Φύση, όχι απλά μια ευαισθητοποίηση προς αυτήν, αλλά μια ανάγκη να γίνουν κατανοητοί οι νόμοι της και να νιώθει κανείς μέρος του Σύμπαντος. Ο άνθρωπος να νιώθει πιο ελεύθερος και ταυτόχρονα να κατανοεί καλύτερα ότι εντάσσεται κι αυτός στον Κόσμο.

Η Ιστορία αποκτά επίσης μεγάλη σημασία. Δεν πρόκειται πια για τη διαγραφή ή τη λήθη του παρελθόντος, αλλά για την ανάκτησή του και για την εξαγωγή των απαραίτητων εμπειριών, ώστε να γίνει δυνατή η επεξεργασία του μέλλοντος με περισσότερες γνώσεις και μεγαλύτερη εξυπνάδα. Με τον ίδιο τρόπο που νιώθει μέρος της Φύσης, ο άνθρωπος να είναι επίσης και ενεργό μέρος της Ιστορίας.

Μια αναζήτηση της ευτυχίας, βασισμένη όχι στην υπερβολική προσοχή προς το σώμα ούτε σε υπερβολικούς ασκητισμούς, αλλά σε πιο λεπτές εμπειρίες που σχετίζονται με την ψυχή. Από αυτό πηγάζει η τάση προς την ηθική και η απαραίτητη διαμόρφωση για να επιτευχθεί ένα μεγαλύτερο πνευματικό ύψος, που περιλαμβάνει έναν ποικίλο αριθμό γνώσεων, χαρακτηριστικών του κλασικισμού, αν και εστιασμένων στην εφαρμογή, στη δράση.

Η Αναγέννηση
προωθεί τον «άνθρωπο
της δράσης»
σε όλα τα
επίπεδα.

Αποσπάσματα από το βιβλίο
"Μπαίνουμε σε ένα Νέο Μεσαίωνα",
εκδόσεις Νέα Ακρόπολη, 2008

Οι μεσαίωνες ως εποχές δημιουργικής καταστροφής

Αν και οι αρνητικές λειτουργίες ενός μεσαίωνα είναι εμφανείς, δεν πρέπει να παραβλέπουμε και τη θετική του λειτουργία, η οποία συνίσταται στο ότι βοηθάει την κοινωνία να μετασχηματιστεί. Ένας μεσαίωνας είναι ταυτόχρονα και μια εποχή μεγάλης δημιουργικότητας. Είναι ένα «χυτήριο», όπου μέσα του λιώνουν οι γερασμένες και φθαρμένες πολιτιστικές δομές. Από 'κει θα προέλθει η πρώτη ύλη για την οικοδόμηση του νέου πολιτισμού. Μέσα σε ένα μεσαίωνα μπορεί να υπάρξουν εκείνες οι συνθήκες, όπου το «νέο» δύναται να επωαστεί. Όπως μας δείχνει το αλχημικό σύμβολο του ουροβόρου φιδιού, μέσα σε ένα μεσαίωνα η καταστροφή οδηγεί σε μία νέα δημιουργία. Το μυθικό πτηνό Φοίνικας, το οποίο αναγεννιέται από τις στάχτες του, αποτελεί πολύ εύστοχα το σύμβολο της κυκλικής εξέλιξης των πολιτισμών. Όπως λοιπόν ο μυθικός Φοίνικας, έτσι και οι κοινωνίες αναγεννιούνται μέσα από τις στάχτες τους. Και όπως το περιοδικό κάψιμο μέρους του δάσους από φωτιές που δημιουργούνται από κεραυνούς, έχει αποδειχτεί ότι ανανεώνει το δάσος, έτσι και ένας μεσαίωνας μπορεί να ανανεώσει την ανθρωπότητα.

Όταν η Ιστορία μας φέρνει αντιμέτωπους με νέες προκλήσεις και νέα δεδομένα, οφείλουμε να τα μελετήσουμε και να προσαρμοστούμε. Όταν όμως ένας πολιτισμός φτάνει σε ένα σημείο ακμής, αρχίζει να «ιεροποιεί» την «εικόνα του κόσμου» του, δηλαδή το σύνολο των αρχών, πεποιθήσεων και αξιών που γέννησαν αυτόν τον ιδιαίτερο πολιτισμό. Και εθελουφλώντας μπροστά στα νέα εμπόδια και στις εξελίξεις, αρτηριοσκληρώνεται, αρχίζει να γερνάει και δεν μπορεί να αγκαλιάσει το νέο. Οι αρνητικές εμπειρίες των σκοτεινών εποχών αναγκάζουν τους ανθρώπους να έρθουν αντιμέτωποι με τις ανισότητες και τα προβλήματα των προηγούμενων πεποιθήσεων και αντιλήψεων της παλιάς «εικόνας του κόσμου». Ο θάνατος του «παλιού» είναι αναπόφευκτος και αναγκαίος, για να μπορεί το «νέο» να ανατείλει με μια εφηβική δημιουργική ορμή.

Μια σκοτεινή εποχή κλείνει μια παλιά και ετοιμάζει τη νέα εποχή, πολλές φορές μέσα από επίπονες και επίμοχθες διαδικασίες. Οι παλιοί θεσμοί καταρρέουν κι αφού, όπως έλεγε ο Δημόκριτος, «η φύση απεχθάνεται το κενό», το γεγονός αυτό γίνεται η ευκαιρία να αναδυθεί ένα γόνιμο πεδίο, όπου θα

ξιφουλκήσουν νέοι και φρέσκοι τρόποι σκέψης και ιδανικών, για να επικρατήσουν τελικά οι καταλληλότεροι, οι οποίοι θα δημιουργήσουν ένα νέο πολιτισμό.

Ας δούμε κάποια παραδείγματα:

Κατά τη διάρκεια της σκοτεινής εποχής που ακολούθησε την πτώση των Μυκηνών στην Ελλάδα, αναπτύχθηκε η μεταλλουργία, η οποία βοήθησε πολύ στην ανάπτυξη της κλασικής Ελλάδας. Αν και αυτή η περίοδος θεωρείται μια πολιτισμική οπισθοδρόμηση, σε κάποιους τομείς δόθηκε η ευκαιρία να υπάρξουν δημιουργικές συνεισφορές, όπως η γεωμετρική τέχνη στη διακόσμηση των αγγείων ή η συγγραφή των ομηρικών επών.

Ο 4ος αιώνας π.Χ. ήταν ένας αιώνας παρακμής στην Ιταλική χερσόνησο. Όμως αυτό έδωσε την ευκαιρία στη Ρώμη να αναπτύξει τους θεσμούς εκείνους, οι οποίοι θα την έκαναν μετέπειτα μια μεγάλη αυτοκρατορία.

Στην Κίνα, η σκοτεινή εποχή μεταξύ της πτώσης των

δυτικών Chou και της επανένωσης κάτω από τους Ch'in, ήταν μια περίοδος αξιόλογης διανοητικής ανάπτυξης. Σε πείσμα της ατελείωτης διαμάχης, αυτή η εποχή παρήγαγε μερικά από τα πιο σπουδαία σχολαστικά έργα και επιστημονικές ανακαλύψεις της. Ο Κομφούκιος έζησε σε αυτήν την εποχή και ίδρυσε ένα σημαντικό ηθικό σύστημα, το οποίο θα γινόταν ο άξονας της κινέζικης νοοτροπίας. Αυτή ήταν η εποχή, που έζησε και ο Λάο Τσε, του οποίου το έργο εμπνέει ακόμα τους ανθρώπους. Η περίοδος των Αντιμαχομένων Βασιλείων κατά τη διάρκεια της οποίας η Κίνα ήταν διασπασμένη μέσα από εκτεταμένες συγκρούσεις, ήταν ταυτόχρονα και η εποχή, όπου ήταν ενεργές και σε ακμή πολλές φιλοσοφικές σχολές τόσο, ώστε αυτή η περίοδος τώρα να αρχίζει να θεωρείται από κάποιους κλασική εποχή για τη χώρα. Αργότερα, η εποχή που ονομάστηκε «πρώτη διάσπαση», είδε την ανάπτυξη νέων θεμάτων και τεχνικών στην τέχνη, ενώ και κατά τη διάρκεια της «τρίτης διάσπασης» ανακαλύφθηκε η πυρίτιδα και προωθήθηκε η τυπογραφία.

Εξανθρωπίζοντας τον πολιτισμό μας

Κείμενο: Pierre Poulain

Οταν ήμουν παιδί μου άρεσαν τα βιβλία επιστημονικής φαντασίας. Θυμάμαι ιδιαίτερα κάποια κλασικά όπως τη σειρά Θεμέλιο του Issac Asimov, και βιβλία των Van Vogt, Philip K. Dick, Robert Heinlein, Philip Jose Farmer, για να αναφέρω μερικά.

Καθώς διάβαζα αυτά τα βιβλία ονειρευόμουν το μέλλον. Ήταν η δεκαετία του 70, και αυτή η στιγμή του 21ου αιώνα ήταν ακόμα το μέλλον. Μερικοί συγγραφείς φανταζόταν ένα μετα-αποκαλυπτικό κόσμο, ως αποτέλεσμα ενός πυρηνικού ολοκαυτώματος ή κάτι παρόμοιου, αλλά οι περισσότεροι φανταζόταν το κοντινό μέλλον – ήμασταν μόνο 30 χρόνια από την αλλαγή του αιώνα – σαν έναν καλύτερο κόσμο, όπου τα περισσότερα από τα προβλήματα θα είχαν λυθεί από την επιστήμη και τις εφαρμογές της.

Στη Δύση, ο Orwell έγραψε το 1984 και μας προειδοποίησε για τον «Μεγάλο Αδελφό», αλλά ακόμα και αυτός δεν μπορούσε να φαντασθεί ότι αυτός ο εφιάλτης θα έπαιρνε τελικά τη μορφή ενός τηλεοπτικού θεάματος. Είναι όμως απλά ένα τηλεοπτικό θέαμα;

Η έννοια στην οποία βασίζεται ο Μεγάλος Αδελφός είναι η ανάγκη ελέγχου των πολιτών ... όλων των πολιτών παγκοσμίως. Γιατί;

Αυτοί λένε ότι πρέπει να μας προστατεύσουν ... αλλά ποιος πρέπει να μας προστατεύσει; Από ποιον; Ή από τι;

Αυτοί λένε ότι πρέπει να μας προστατεύσουν από την τρομοκρατία, τον φανατισμό, τον εξτρεμισμό, τον σεκταρισμό και ένα σωρό άλλες έννοιες, «ισμούς» .. αλλά ποιοι είναι «Αυτοί» που θα μας προστατεύσουν; Και ποιος τους εξουσιοδότησε να μας «προστατεύσουν»;

Λένε ότι είναι οι φύλακες της Δημοκρατίας, και θα προστατεύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματά μας, θα μας δώσουν την σωστή ευκαιρία, την ελευθερία μας .. και άλλες παρόμοιες έννοιες.

Ο κόσμος μοιάζει να έχει γίνει ένα πεδίο μάχης στο οποίο οι κακές έννοιες – οι «ισμοί» – μάχονται τις καλές – τις «ίες». Όμως όσο περνάει ο χρόνος, γίνεται όλο και περισσότερο εμφανές ότι όποιος και να κερδίσει, θα υπάρχει σίγουρα ένας χαμένος: το ανθρώπινο όν.

Οι άνθρωποι μάχονται για έννοιες, αλλά έχουν εξαφανιστεί κάτω από την σκιά αυτών των εννοιών. Δεν πολεμάμε για τους ανθρώπους ποια. Πολεμάμε για έννοιες: για την δημοκρατία, για την τάξη, για την παράδοση, για την άποχη, ή την θρησκεία. Η έννοια μπορεί να αλλάξει αλλά πάντα είναι μια έννοια.

Το μέλλον που είχαμε ονειρευτεί δεν είναι το παρόν που ζούμε. Έχουμε ονειρευτεί ένα μέλλον όπου η επιστήμη και η τεχνολογία υπηρετεί την ανθρωπότητα, και φαίνεται ότι συνέβη ακριβώς το αντίθετο.

Η τεχνολογία έγινε ένα εργαλείο που υπηρετεί ιδεολογικές έννοιες, και η ανθρωπότητα κατέληξε να γίνει ένα πειραματικό

εργαστήριο όπου εφαρμόζονται αυτές οι έννοιες.

Αυτό κατέστη δυνατό ως αποτέλεσμα μιας διαδικασίας ενοποίησης και απλοποίησης, συνέπεια της παγκοσμιοποίησης. Ας πάρουμε ως παράδειγμα τα κοινωνικά δίκτυα. Παρουσιάστηκαν σαν ένα εργαλείο για να εξυπηρετεί κάθε άτομο να δημιουργήσει και να διατηρήσει τον κοινωνικό του περίγυρο, που είναι ουσιαστικά οι σχέσεις του: οικογένεια, συνάδελφοι και φίλοι. Η ιδέα φαίνεται, και είναι, γνήσια, αλλά δεν μπορεί ένας άνθρωπος να ανάγεται απλά σε ένα τίτλο «φίλος», «σχέση», «σύντροφος» κτλ. Ένας άνθρωπος είναι πολύ περισσότερα από έναν τίτλο και μια κατηγορία. Έχει τα δικά του συναισθήματα, κατανοήσεις, απόψεις, ευαισθησίες, φαντασία και κρίσεις, και αυτό το εύρος εκφράσεων σήμερα μειώνεται σε μια επιλογή «Like», ένα κουμπί στην οθόνη.

Οι κλασικές φιλοσοφίες από κάθε πολιτισμό μας διδάσκουν ότι ο άνθρωπος είναι μια σύνθετη ενότητα, μια λεπτή ένωση του ορατού και του αόρατου, υλικού και πνευματικού. Κάθε άνθρωπος είναι ιδιαίτερος, ο καθένας ένας ολόκληρος κόσμος. Η ανακάλυψη του εαυτού μας είναι πάντα μια περιπέτεια. Δεν υπάρχει έτοιμη απάντηση στο «Γνώθι σαυτόν» του Σωκράτη, και αυτός είναι ο λόγος που αυτή η περιπέτεια μπορεί να γίνει περιπέτεια μιας ζωής.

Το βασικό πρόβλημα με το facebook, Google+ και το φαινόμενο των «κοινωνικών δικτύων», είναι η νοοτροπία της παγκοσμιοποίησης και της χρήσης που κάνει στην τεχνολογία

γενικά, που βασίζεται σε μια μη-φιλοσοφική και υλιστική προσέγγιση, επειδή η ενοποίηση γίνεται με μείωση αντί της διαχείρισης της πολυπλοκότητας.

Ας εξηγήσουμε το τελευταίο σημείο. Σύμφωνα με τον κλασικό φιλοσοφικό τρόπο σκέψης, η ενοποίηση είναι πάντα καλύτερη από την διάσπαση. Στον Βουδισμό, η ενότητα είναι η μόνη πραγματικότητα, και η διάσπαση θεωρείται η μεγαλύτερη ψευδαίσθηση, η πιο δυνατή και η πιο επικίνδυνη. Εφαρμόζοντας το στην καθημερινή ζωή, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να θεωρήσουμε την ταυτότητά μας και την οριστικότητα της ζωής ως μέρος της ένωσης των ανθρώπων – που είναι η ανθρωπότητα – αντί να αναπτύξουμε μια ταυτότητα βασισμένη στον διαχωρισμό – διαχωρισμό πολιτισμών, θρησκειών, κοινωνικής θέσης, ηλικίας, τόπου διαμονής ή οποιασδήποτε τεχνητής ομάδας, που θα θέλαμε να επιλέξουμε να ταυτιστούμε.

Είμαστε άνθρωποι πριν γίνουμε οποιοδήποτε «μέρος» του. Είμαστε άνθρωποι πριν να είμαστε Εβραίοι. Είμαστε άνθρωποι πριν να είμαστε Άραβες. Είμαστε άνθρωποι πριν να είμαστε οτιδήποτε άλλο.

Αυτό είναι Ενότητα. Αλλά σε αυτή την ενότητα πρέπει να μπορούμε να αναγνωρίσουμε, να καταλάβουμε και να δεχτούμε την πραγματικότητα της διαφορετικότητας. Υπάρχουν δύο τρόποι για να φτάσουμε στην ενότητα: ακυρώνοντας την διαφορετικότητα και κάνοντας όλα τα μέρη πανομοιότυπα ... ή κατανοώντας ότι η διαφορετικότητα είναι η πηγή

του εμπλουτισμού της ένωσης. Το Ισραήλ για παράδειγμα είναι πολιτιστικά και ανθρωπιστικά πλούσιο εξαιτίας της διαφορετικότητας των πολιτιστικών ριζών των Ισραηλιτών, και όχι επειδή ταυτίζονται με τα ίδια στοιχεία.

Το να φτάσουμε την ένωση ακυρώνοντας τις διαφορές είναι η επιλογή του Facebook και της Παγκοσμιοποίησης. Φυσικά, υπάρχει η επιλογή να «σχολιάσεις» στον τοίχο του Facebook για να δείξεις την διαφορετικότητά σου... αλλά θα είναι πραγματικά διαφορετικότητα; Τα συγκριτικά μηνύματα που διαβάζουμε στου τοίχους είναι συνήθως φτιαγμένα στο ίδιο καλούπι, και είναι δύσκολο να δούμε πολιτιστικό εμπλουτισμό και διάλογο ανάμεσα σε ένα σχόλιο «LOL» από την Ασία και ένα ίδιο σχόλιο από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο κόσμος μας έχει επιλέξει την ενοποίηση μέσω της απλούστευσης και της μείωσης, μην είσαι διαφορετικός ... ή αν είσαι διαφορετικός δείξε την διαφορετικότητά σου σε ένα ελεγχόμενο και αποδεκτό περιβάλλον ... όπως ο τοίχος σου στο Facebook.

Η τεχνολογία, ως η απανταχού παρούσα κάμερα παρακολούθησης στις κύριες πόλεις παγκοσμίως χρησιμοποιείται για να επιβεβαιώσει τον σεβασμό στην απλοποίηση, όλες οι αληθινές διαφορές πρέπει να αναφέρονται, περισσότερο ή λιγότερο ανοιχτά – εξαρτάται από το πολιτικό σύστημα που υπάρχει – να διορθώνονται ή να ακυρώνονται. Σε οποιαδήποτε περίπτωση να ελέγχονται. Οπότε τι μπορούμε να κάνουμε; Έχουμε φτάσει σε σημείο χωρίς επιστροφή; Είναι φανερό ότι κανείς δεν θα σταματήσει την ανάπτυξη της τεχνολογίας, και ότι τα κοινωνικά δίκτυα είναι εδώ για να μείνουν όσο διαρκεί το ίντερνετ. Δεν θα ήταν

σοφό να αρνηθούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτά τα εργαλεία, αλλά πρέπει να μάθουμε να τα χρησιμοποιούμε με σύνεση, να τα χρησιμοποιούμε για να δείχνουμε την διαφορετικότητά μας και την ιδιαιτερότητά μας, να εμπλουτίζουμε το διαδίκτυο αντί να επιβεβαιώνουμε ότι είμαστε το ίδιο με οποιοδήποτε άλλο, πατώντας ένα κουμπί στην οθόνη.

Η φιλοσοφία αφορά την διάκριση και πρέπει να βρούμε πως θα χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία για να εμπλουτιστούμε ως άνθρωποι, αντί να μπαίνουμε σε ένα ρεύμα απλοποίησης και αφαίρεσης. Κάνε «Like» αν θες ... αλλά μόνο αν μπορείς να εκφράσεις, δείξεις, δημοσιεύσεις, παρουσιάσεις ΠΙΑΤΙ σου αρέσει κάτι. Δημοσίευσε κάτι στον τοίχο σου αν αυτό είναι μια πράξη που έχει μια σημασία, ένα μήνυμα να περάσεις, ας είναι μέσα από μια εικόνα, ένα σύμβολο, ένα βίντεο, κείμενο ή μουσική. Έχε την περηφάνια να μην δεχτείς την αφαίρεση της παρουσίας σου στο διαδίκτυο με ένα απλό «Like». Να είσαι εκεί για κάτι .. ή να μην είσαι εκεί.

Το πραγματικό πρόβλημα δεν είναι τα κοινωνικά δίκτυα αλλά το γεγονός ότι μαγεύουμε τους εαυτούς μας ακολουθώντας τις ψευδαισθήσεις της απελευθέρωσης οι οποίες στην πραγματικότητα, μας κρατάνε πιο βαθιά στην σπηλιά, μακριά από τον πραγματικό ήλιο που λάμπει έξω από αυτή. Όμως, όπως ακριβώς συμβαίνει στον μύθο του Πλάτωνα ... το κλειδί είναι πάντα εμείς, και η υποδούλωση ή ελευθερία μας, εξαρτάται μόνο από εμάς.

*Αυτό το άρθρο πρωτοδημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2011 στο περιοδικό της Νέας Ακρόπολης του Ισραήλ.

Η Νέα Ακρόπολη πραγματοποιεί δράσεις για τη Φιλοσοφία, τον Πολιτισμό και τον Εθελοντισμό, προσφέροντας ουσιαστικές επιλογές και καλύπτοντας όλους όσοι επιθυμούν να φέρουν στη ζωή τους μια εσωτερική αναγέννηση.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εισαγωγικό σεμινάριο Εσωτερικής Φιλοσοφίας και Εσωτερικής Ψυχολογίας • Ανοιχτές συζητήσεις για τη Φιλοσοφία • Διαλέξεις, σε συνεργασία με χώρους πολιτισμού, για την Παγκόσμια Ημέρα Φιλοσοφίας υπό την αιγίδα της UNESCO

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους • Θεατρικά δρώμενα • Μουσικές θεματικές βραδιές • Δημιουργικά εργαστήρια: αρχαιολογικών αντιγράφων, πυρογραφίας, ζωγραφικής • Εκδοτική δραστηριότητα βιβλίων εσωτερισμού και φιλοσοφίας • Αθλητική δραστηριότητα: αθλητικοί αγώνες, τουρνουά, φιλοσοφικές πολεμικές τέχνες • Ομάδες ανάγνωσης και ανταλλαγής βιβλίων (Booksharing – Booklab)

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Οικολογικές πρωτοβουλίες για τη φροντίδα πάρκων, δασών, παραλιών • Κοινωνικές πρωτοβουλίες στήριξης ευπαθών ομάδων και προσφοράς • Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών • Σεμινάρια για την ανάπτυξη της εθελοντικής συνείδησης • Δίκτυο ανταλλακτικής και εναλλακτικής οικονομίας • Ετήσια Πανελλήνια Πορτή Εθελοντισμού, με συμμετοχή τοπικών και διεθνών εθελοντικών οργανισμών (Κίνηση Φορέων Εθελοντισμού)

Αθήνα, 210 88 10 830

Ιλίσια, 210 7794368, 6987124197

Περιστέρι, 2130282657

Αιγάλεω, 698 185 8033

Καλλιθέα, 216 7007072

Πειραιάς, 211 4025482

Θεσσαλονίκη (κέντρο), 2310-285020

Θεσσαλονίκη (Άγιος Δημήτριος), 6979496723

Θεσσαλονίκη (Ανάληψη), 2313094863

Ηράκλειο, 6981888493

Ρέθυμνο, 28310 52884

Χανιά, 2821023189

Βόλος, 6974482907

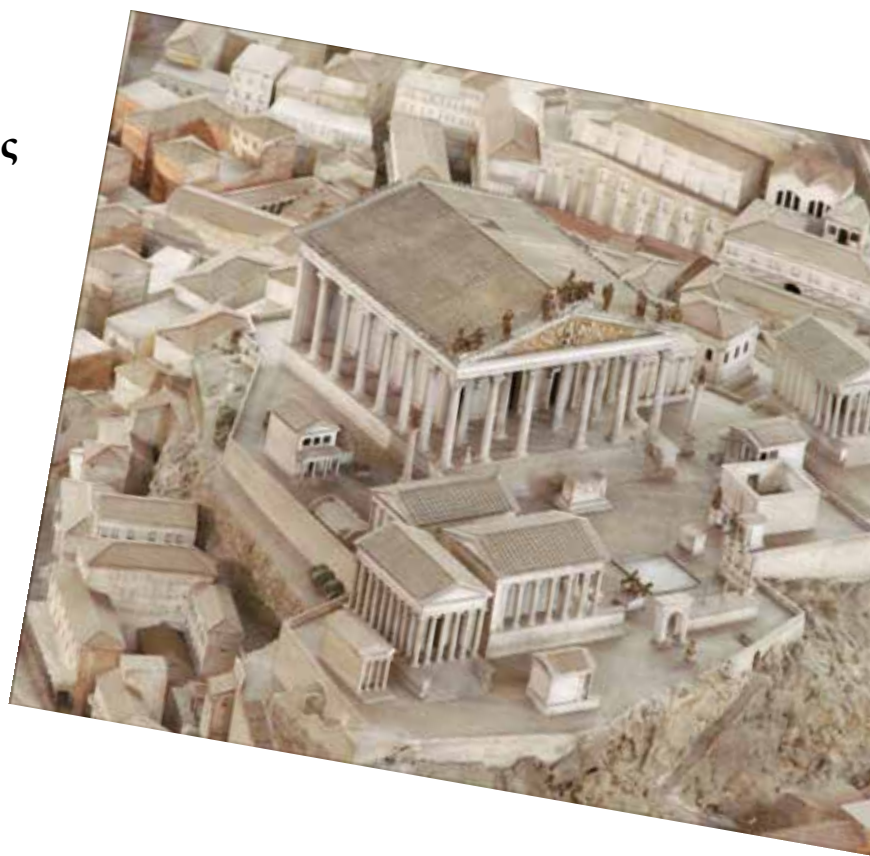
Πάτρα 2610006923 & What's up 6980500044

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Οι Πολιτισμοί ως Νοοτροπία

- Πώς χτίζεται ένας πολιτισμός
- Η Πλατωνική Πολιτεία
- Μεσοποταμία-Αίγυπτος
- Κίνα-Ρώμη-Ινδία

Socialize

philosophically

βρείτε τις εκδόσεις
μας ηλεκτρονικά
στο scribd.com

Ενημέρωση
Διαγωνισμοί
Short films and
spots for thinking
Φωτογραφίες
Ρητά for sharing

www.nea-acropoli.gr

www.nea-acropoli-athens.gr

www.nea-acropoli-thes.gr

ζήσε με την

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Ποιος είμαι;

Από πού έρχομαι;

Πού πηγαίνω;

Οι απαντήσεις
θα αναζητηθούν
στους:

Πλάτωνα

Αριστοτέλη

Μπαγκαβάτ Γκίτα

Βούδας

Κομφούκιος

Θιβέτ

Αίγυπτος

Πλωτίνος

Στωικοί

Καντ

Διάρκεια:

12 συναντήσεις

Ενάρξεις: κάθε μήνα στα κέντρα της Νέας Ακρόπολης στην Ελλάδα

ISSN 2241-4711

9 772241 471000